

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปากับการสอนปกติ เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าเป็นไปตามขั้นตอน ผู้วิจัยจึงกำหนดลำดับหัวข้อเรื่องที่ศึกษาจากเอกสาร ดังต่อไปนี้

1. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- 1.1 เหตุผลในการเรียนภาษาไทย
- 1.2 เนื้อหาในภาษาไทย
- 1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
- 1.4 คุณภาพผู้เรียน
- 1.5 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง
- 1.6 แนวการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 1.7 กระบวนการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 1.8 การจัดการเรียนการสอนปกติ
- 1.9 อักษรนำ
- 1.10 แผนการจัดการเรียนรู้
- 1.11 การวัดและประเมินผล
- 1.12 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. รูปแบบการสอน

- 2.1 ความหมายของรูปแบบการสอน
- 2.2 ประเภทของรูปแบบการสอน
  - 2.2.1 รูปแบบการสอนที่เป็นสากล
  - 2.2.2 รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยนักการศึกษาไทย
    - 1) รูปแบบการสอนแบบทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์
    - 2) รูปแบบการสอนแบบซิปปา

3. ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้
  - 3.1 ความหมายของความพึงพอใจ
  - 3.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างและเปลี่ยนความพึงพอใจ
  - 3.3 องค์ประกอบของความพึงพอใจ
  - 3.4 ประโยชน์ของความพึงพอใจ
  - 3.5 การพัฒนาความพึงพอใจในการเรียนการสอน
  - 3.6 การวัดความพึงพอใจ
  - 3.7 เครื่องมือวัดความพึงพอใจ
  - 3.8 ความพึงพอใจในการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
4. บริบทโรงเรียนนาโกวิทยา
  - 4.1 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน
  - 4.2 ข้อมูลนักเรียน
  - 4.3 ข้อมูลครูและบุคลากร
  - 4.4 ข้อมูลคณะกรรมการสถานศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.1 เหตุผลในการเรียนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบบการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนา

อาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ
ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และ
สืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

1.2 เนื้อหาในภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์
ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่ง
ที่อ่านเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

การเขียน การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำและ
รูปแบบต่าง ๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ย่อความ รายงานชนิดต่าง ๆ
การเขียนตามจินตนาการวิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดง
ความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ
ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้
ถูกต้องเหมาะสมกับ โอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ และอิทธิพล
ของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล
แนวความคิดคุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจ
บทเห่ บทร้องเล่นของเด็กเพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอด
ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความ
งดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึง
ปัจจุบัน

1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้
ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม ไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

1.4 คุณภาพของผู้เรียน

เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วมีความสามารถอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง อธิบายความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ สำนวนโวหาร จากเรื่องที่อ่านเข้าใจคำแนะนำ คำอธิบาย ในคู่มือต่าง ๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง รวมทั้งจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน และนำความรู้จากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ มีมารยาท มีนิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งทีอ่าน

มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสะกดคำ แต่งประโยคและเขียนข้อความ ตลอดจนเขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำชัดเจนเหมาะสม ใช้แผนภาพ โครงเรื่องและแผนภาพความคิด เพื่อพัฒนางานเขียน เขียนเรียงความ ย่อความ จดหมายส่วนตัว กรอกแบบรายการต่าง ๆ เขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น เขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ และมีมารยาทในการเขียน

พูดแสดงความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู เล่าเรื่องย่อหรือสรุปจากเรื่องที่ฟังและดูตั้งคำถาม ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังและดู รวมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือจากการฟังและดูโฆษณาอย่างมีเหตุผล พูดตามลำดับขั้นตอนเรื่องต่าง ๆ อย่างชัดเจน พุดรายงานหรือประเด็นค้นคว้าจากการฟัง การดู การสนทนา และพูดโน้มน้าวได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการดูและพูด

สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ สำนวน คำพังเพยและสุภาษิต รู้และเข้าใจ ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค ชนิดของประโยค และคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างเหมาะสม แต่งประโยค แต่งบทหรือกรองประเภทกลอน สี่ กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี 11

เข้าใจและเห็นคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทานพื้นบ้าน ร้องเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่นนำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และท่องจำ บทอาขยานตามที่กำหนดได้

1.5 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามมาตรฐาน ท. 1.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป. 4	1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้อง 2. อธิบายความหมายของคำ ประโยคและสำนวนจากเรื่องที่อ่าน	การอ่านออกเสียงและการบอกความหมายของบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองที่ประกอบด้วย - คำที่มี ร ล เป็นพยัญชนะต้น - คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ - คำที่มีอักษรนำ - คำประสม - อักษรย่อและเครื่องหมายวรรคตอน - ประโยคที่มีสำนวนเป็นคำพังเพยสุภาษิต - ปริศนาคำทาย และเครื่องหมายวรรคตอน - การอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	3. อ่านเรื่องสั้นๆ ตามเวลาที่กำหนดและตอบคำถามจากเรื่อง ที่อ่าน	การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น - เรื่องสั้น ๆ - เรื่องเล่าจากประสบการณ์
	4. แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น จากเรื่องที่อ่าน	- นิทานชาดก - บทความ - บทโฆษณา
	5. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่ อ่านโดยระบุเหตุผลประกอบ	- งานเขียนประเภทโน้มน้าวใจ เพื่อนำไปใช้ ในชีวิตประจำวัน - ข่าวและเหตุการณ์
	6. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่อง ที่อ่าน	ประจำวัน - สารคดีและบันเทิงคดี
	7. อ่านหนังสือที่มีคุณค่าตาม ความสนใจอย่างสม่ำเสมอและ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่าน	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับ วัย
	8. มีมารยาทในการอ่าน	- หนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน มารยาทในการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษา ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามมาตรฐาน ท. 2.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป. 4	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็ม บรรทัดและครึ่งบรรทัด 2. เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ ถูกต้องชัดเจน และเหมาะสม	การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่ง บรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย การเขียนสื่อสาร เช่น คำขวัญ คำแนะนำ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	3. เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน	การนำแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดไปพัฒนางานเขียน
	4. เขียนย่อความจากเรื่องสั้นๆ	การเขียนย่อความจากสื่อต่างๆ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่างๆ ประกาศ จดหมาย คำสอน
	5. เขียนจดหมายถึงเพื่อนและบิดามารดา	การเขียนจดหมายถึงเพื่อนและบิดามารดา
	6. เขียนบันทึกและเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า	การเขียนบันทึกและเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า
	7. เขียนเรื่องตามจินตนาการ	การเขียนเรื่องตามจินตนาการ
	8. มีมารยาทในการเขียน	มารยาทในการเขียน

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามมาตรฐาน ท. 3.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป. 4	1. จำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังและดู 2. พูดสรุปความจากการฟังและดู 3. พูดแสดงความรู้ ความคิดเห็น และความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู	การจำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังและดู ในชีวิตประจำวัน การจับใจความ และการพูดแสดงความรู้ ความคิดในเรื่องที่ฟังและดู จากสื่อต่างๆ เช่น - เรื่องเล่า - บทความสั้นๆ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป. 4	4. ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลจากเรื่องที่ฟังและดู 5. รายงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา 6. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด	- ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน - โฆษณา - สื่ออิเล็กทรอนิกส์ - เรื่องราวจากบทเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น การรายงาน เช่น - การพูดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน - การพูดลำดับเหตุการณ์ มารยาทในการฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามมาตรฐาน ท 4.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป. 4	1. สะกดคำและบอกความหมายของคำในบริบทต่างๆ	- คำในแม่ ก กา -มาตราตัวสะกด - การผันอักษร -คำเป็นคำตาย - คำพ้อง
	2. ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค	ชนิดของคำได้แก่ - คำนาม - คำสรรพนาม - คำกริยา - คำวิเศษณ์
	3. ใช้พจนานุกรมค้นหาความหมายของคำ	การใช้พจนานุกรม

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	4. แต่งประโยคได้ถูกต้องตามหลักภาษา	ประโยคสามัญ - ส่วนประกอบของประโยค - ประโยค ๒ ส่วน - ประโยค ๓ ส่วน
	5. แต่งบทร้อยกรองและคำขวัญ	กลอนสี่ คำขวัญ
	6. บอกความหมายของสำนวน	สำนวนที่เป็นคำพังเพยและสุภาษิต
	7. เปรียบเทียบภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาถิ่นได้	- ภาษาไทยมาตรฐาน - ภาษาถิ่น

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตารางที่ 5 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามมาตรฐาน ท. 5.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป. 4	1. ระบุนิทานคติจากนิทานพื้นบ้านหรือนิทานคติธรรม 2. อธิบายข้อคิดจากการอ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง 3. ร้องเพลงพื้นบ้าน 4. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนด และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ	วรรณคดีและวรรณกรรม เช่น - นิทานพื้นบ้าน - นิทานคติธรรม - เพลงพื้นบ้าน - วรรณคดีและวรรณกรรมในบทเรียนและตามความสนใจ เพลงพื้นบ้าน บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า - บทอาขยานตามที่กำหนด - บทร้อยกรองตามความสนใจ

1.6 แนวการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2544 : 48 - 50) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยกำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

1.6.1 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้และสื่อสารการเรียนรู้ในการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเองมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดไว้ในมาตรา 22 อย่างชัดเจนว่าให้จัดการศึกษา โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้มีนักการศึกษากล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคือ ให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542 : 55 - 61) ได้กล่าวถึง หลักสำคัญของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญสรุปได้ 3 ประการคือ

1. ผู้สอนต้องมีความเชื่อว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาได้เรียนรู้ได้
2. ผู้สอนต้องเชื่อว่าความรู้เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง
3. การเรียนการสอนต้องเป็นระบบการไม่ใช่เนื้อหา

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543 : 20) กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดว่าหมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมาย สาระ กิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนและการวัดประเมินผลที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิตให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ เพิ่มความสามารถสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน

จิรพันธ์ บุญเรือน (2544 : 30) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติตามความสามารถและความสนใจของตนเอง

ทศนา เขมมณี (2552 : 120) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิด

โอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต้นตัว และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นคือการจัดบทเรียนในเรื่องที่ใกล้ตัวที่มีความหมาย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ผู้เรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และยังได้มีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน กับครูและสิ่งแวดล้อม โดยการได้ร่วมทำงานกันเป็นกลุ่ม รับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนความรู้กัน และได้นำความรู้ที่ได้มาคิดวิเคราะห์ สรุปเป็นความรู้ใหม่ได้ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1.6.2 หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student - Centered Instruction) ทิศนา แจมณี (2552 : 120 - 121) กล่าวถึง หลักการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่าเป็นการจัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างต้นตัวรอบด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การมีส่วนร่วมอย่างต้นตัวทางกาย (Active Participation : Physical) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ร่างกายและประสาทการรับรู้ต้นตัว พร้อมทั้งจะรับรู้และเรียนรู้ได้ดี

2) การมีส่วนร่วมอย่างต้นตัวทางสติปัญญา (Active Participation : Intellectual) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางสติปัญญาหรือสมองได้คิด ได้กระทำโดยใช้ความคิดเป็นการใช้สติปัญญาของตนสร้างความหมายความเข้าใจในสิ่งที่รู้

3) การมีส่วนร่วมอย่างต้นตัวทางอารมณ์ (Active Participation : Emotional) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางอารมณ์ หรือความรู้สึก เกิดความรู้สึกต่าง ๆ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีในเรื่องที่เรียนรู้ อารมณ์และความรู้สึกของบุคคลจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อตนเอง และต่อการปฏิบัติมากขึ้น

4) การมีส่วนร่วมอย่างต้นตัวทางสังคม (Active Participation : Social) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางสังคม หรือปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เนื่องจากการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกันจะช่วยขยายขอบเขต

ของการเรียนรู้ของบุคคลให้กว้างขวางขึ้น และการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการที่สนุก มีชีวิตชีวามากขึ้นหากผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

สรุปได้ว่า หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมเรียนรู้ อย่างต้นตอทั้ง 4 ด้าน คือได้เคลื่อนไหวปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้ใช้ความคิด ได้ปฏิบัติสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น และเกิดอารมณ์ความรู้สึกอันจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ มีความหมายต่อคน การมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าวเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงได้เป็นอย่างดี

1.6.3 คุณลักษณะและบทบาทของผู้สอน กรมวิชาการ (2544 : 51) ได้ระบุถึงลักษณะของผู้สอนไว้ ดังนี้

1) มีความรู้ความเข้าใจในการจัดหลักสูตร โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2) มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาภาษาไทยเป็นอย่างดี

3) ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้ดีเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น

4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5) เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์ อยู่เสมอ

6) มีความสามารถในการวัดประเมินผลการเรียนภาษาไทยหลายรูปแบบ ตามหลักการวัดผลและประเมินผล

7) มีความรู้ความเข้าใจในด้านจิตวิทยา เข้าใจลักษณะธรรมชาติและ ความต้องการของผู้เรียนเป็นอย่างดี

8) มีคุณลักษณะของครูที่ดีที่ผู้เรียนพึงประสงค์ ได้แก่ ใจดี อุ่มเอี่ยม แจ่มใส มีอารมณ์ขัน พุดจาไพเราะ มีเมตตา ขยันอดทน เอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง มีเวลาให้ผู้เรียน เข้าพบและปรึกษาหารือ มีความเป็นมิตร มีความยุติธรรมใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน และไวต่อความคิด ความรู้สึกของผู้เรียนและมีคุณธรรม

9) เป็นแบบอย่างที่ดีด้านความประพฤติ และมีบุคลิกภาพที่สง่างาม กรมวิชาการ (2544 : 52 - 53) ได้ระบุถึงบทบาทของผู้สอน ไว้ดังนี้

9.1) ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยร่วมกับ

คณะครูในหมวดวิชา โดยทำหน้าที่ 4 ประการคือ พัฒนาหลักสูตรใช้หลักสูตรวิจัยและประเมินหลักสูตรและการปรับหลักสูตร

9.2) จัดบรรยากาศและกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุขได้แก่

9.2.1) ยอมรับในศักยภาพของผู้เรียนว่าสามารถเรียนรู้ได้เท่าเทียมกัน

9.2.2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนยอมรับนับถือ ภาควิชาในความสามารถของตนและรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้

9.2.3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาต่าง ๆ ตามความถนัดความสามารถ ความต้องการและความสนใจของตนเอง

9.2.4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถของตนเองและมีโอกาสได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ ตลอดจนรู้จักวางแผนการเรียนรู้ได้เอง

9.2.5) จัดบทเรียนที่มีความหมาย มีประโยชน์ เหมาะสมกับวุฒิภาวะและความสามารถที่จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จได้

9.2.6) จัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย ชูใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามศักยภาพและมีความสุข

9.2.7) ใช้ภาษาที่ถูกต้องตามวัฒนธรรมการใช้ภาษาในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนทุกโอกาส

9.2.8) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง

สรุปได้ว่า ลักษณะของครูผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรและเนื้อหาสาระภาษาไทย และจิตวิทยาในการเรียนรู้และต้องเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาไทยได้ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสามารถในการวัดผลประเมินผล นอกจากนั้นยังต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันสมัยและมีคุณธรรม ส่วนการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ควรฝึกให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด และความสามารถเฉพาะของตน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างสรรค์สร้างงานให้เกิดประโยชน์เป็นการฝึกให้มีมนุษยสัมพันธ์ ฝึกภาวะผู้นำฝึกความรับผิดชอบ การแก้ปัญหาาร่วมกัน การยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การให้เกียรติผู้อื่น ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความมีมารยาทในสังคม

1.7 กระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องศึกษาวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยรวมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ในส่วนบทบาทของผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้บอกความรู้แก่ผู้เรียนเป็นผู้สนับสนุน เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน ซึ่งกรมวิชาการ (2544 ข. 17 - 19) ได้ดำเนินการดังนี้

1.7.1 เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง แบบโครงงาน แบบศูนย์การเรียนรู้ แบบสืบสวนสอบสวน แบบอภิปรายแบบสำรวจ แบบร่วมมือ เป็นต้น

1.7.2 คิดค้นเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถด้านเนื้อหา ความสนใจและวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน

1.7.3 จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้หรือปรับใช้ โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข ดังนี้

1) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการจัดประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง ให้รู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ รู้จักวิธีการวางแผน ทิศวิเคราะห์ ประเมินผลการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง และฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม ลักษณะของโครงงานเป็นเรื่องของการศึกษา ค้นคว้าทดลอง ตรวจสอบ สมมติฐาน โดยอาศัยการศึกษวิเคราะห์ใช้ทักษะกระบวนการ

2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิธีการหรือพฤติกรรมที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือได้ผลงาน ความรู้สึกและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ลักษณะของการสอนแบบนี้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนค้นหาคำตอบ

ได้ด้วยตนเองจนสามารถนำความรู้ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด มีวิธีการหลากหลาย วิธีการหนึ่งคือ การใช้คำถาม การตั้งคำถาม โดยใช้หมวดความคิด 6 ใบ เป็นการใช้คำถามอย่างสร้างสรรค์ กิจกรรมที่พัฒนาทักษะความคิดในการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องใช้คำพูดและวิธีการต่าง ๆ กระตุ้นให้นักเรียนคิดลงมือปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานของตน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น กิจกรรมการอภิปราย การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การค้นคว้า การทำโครงการ ฯลฯ นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องสอดแทรกคุณธรรมในกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วย เช่น ความรับผิดชอบ ความอดทน ความเพียรพยายาม นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้ความคิดอย่างใช้วิจารณญาณในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผนดำเนินชีวิตในอนาคต เพื่อให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในการใช้ภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ด้วยการจัดกิจกรรมในห้องเรียนในโรงเรียน และในชุมชน เช่น การเล่าเรื่อง การอภิปราย การวิจารณ์ การโต้เถียง การคัดลายมือ การเขียนเรียงความ การทำโครงการ การประกวดการอ่าน การศึกษาค้นคว้า การแข่งขันตอบคำถาม การอ่านทำนองเสนาะ

5) การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษา เกิดความตระหนักว่าภาษามีความสำคัญและมีพลัง กิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ หลักการทางภาษาจำเป็นต้องจัดควบคู่และสัมพันธ์กับกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกกิจกรรม

6) การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในยุคสมัยต่าง ๆ และเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพของภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยการอ่านพิจารณา วิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินค่าวรรณกรรมและวรรณคดีอย่างมีเหตุผลมีการนำเสนอความเข้าใจ ความซาบซึ้ง ข้อคิดและประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ

เช่น การรายงาน การจัดแสดง การสร้างสรรค์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ฯลฯ
 ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นแนวทาง
 ในการผลิตผลงานเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

7) การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิถีชีวิตและ
 ศิลปะการใช้ภาษาของตนในห้องถิ่น การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษา
 เพื่อการเรียนรู้ เช่น การสัมภาษณ์ การรายงาน การทำโครงการ การจัดการแสดง เป็นต้น
 โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมกันจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในห้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์
 และพัฒนาภูมิปัญญาทางภาษา

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนควรเลือกรูปแบบ
 การจัดกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน คิดค้นเทคนิควิธีการใหม่ ๆ
 จัดกระบวนการเรียนรู้หลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียนเน้นให้ผู้เรียน
 ฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข ในการสอนครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นกระบวนการกลุ่ม
 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการสอนแบบซิปปานำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา การใช้
 ภาษาทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน เป็นการให้กลุ่มเข้ามาช่วยเหลือซึ่งกันและกันรู้จักแสดง
 ความคิดเห็นปรึกษาหารือกันช่วยให้เกิดการเรียนรู้

ทิสนา แจมมณี (2552 : 314 - 315) ได้นำกระบวนการที่สำคัญมาใช้ประกอบ
 กับการสอนแบบซิปปา ดังนี้

1. กระบวนการเรียนทางภาษา กระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่มุ่งให้เกิด
 การพัฒนาทักษะทางภาษา มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ทำความเข้าใจสัญลักษณ์ สื่อ รูปภาพ รูปแบบ เครื่องหมาย ผู้เรียน
 รู้ความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยคและถ้อยคำจำนวนต่าง ๆ

1.2 สร้างความคิดรวบยอด ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์นำมา
 สู่ความเข้าใจและเกิดภาพรวมเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนด้วยตนเอง

1.3 สื่อความหมาย ความคิด ผู้เรียนถ่ายทอดทางภาษาให้ผู้อื่นเข้าใจได้

1.4 พัฒนาความสามารถ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามขั้นตอนคือความรู้

ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์สังเคราะห์และประเมินค่า

2. กระบวนการกลุ่ม กระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนทำงาน
 ร่วมกันโดยเน้นกิจกรรม ดังนี้

2.1 มีผู้นำกลุ่ม

- 2.2 วางแผนกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการ
- 2.3 รับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกทุกคนบนพื้นฐานของเหตุผล
- 2.4 แบ่งหน้าที่รับผิดชอบเมื่อมีการปฏิบัติ
- 2.5 ติดตามผลการปฏิบัติและปรับปรุง
- 2.6 ประเมินผลและชื่นชมในผลงานของคณะ

3. กระบวนการสร้างเจตคติ กระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่แทรกได้กับทุกเนื้อหา เน้นความรู้สึที่ดีต่อสิ่งที่เรียน อาจเป็นความคิด หลักการ การกระทำ เหตุการณ์ สถานการณ์ ฯลฯ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 สังเกตผู้เรียน พิจารณาข้อมูล เหตุการณ์ การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการมีเจตคติที่ดี และเจตคติที่ไม่ดี

3.2 วิเคราะห์ ผู้เรียนพิจารณาผลที่เกิดขึ้นตามมา แยกเป็นการกระทำที่เหมาะสมได้ผลตามที่น่าพอใจ และการกระทำที่ไม่เหมาะสมได้ผลตามที่ไม่น่าพอใจ

โดยสรุปแล้ว ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลเป็นหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติ ส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการสอนแบบชิปปาเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกัน มีการปฏิสัมพันธ์กันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.8 การจัดการเรียนการสอนปกติ

การจัดการเรียนการสอนปกติเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับกลุ่มควบคุม สร้างโดยผู้วิจัยเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียน การสอนเป็นเนื้อหาเดียวกันกับแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มทดลอง ซึ่งในแผนการจัดการเรียนรู้เป็นการสอนบูรณาการทักษะ การอ่าน เขียน ฟัง ดู พูด พร้อมกันโดยยึดบทอ่านเป็นหลัก กรมวิชาการ (2544 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ซึ่งมีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1.8.1 ขั้นสร้างประสบการณ์พื้นฐานการอ่าน ครูให้นักเรียนดูภาพในหนังสือเรียน พูดคำที่เกี่ยวกับภาพแล้วอ่านคำหรือประโยคจากภาพ สนทนาเกี่ยวกับภาพเพื่อให้รู้ความหมาย และอ่านคำตามภาพ

1.8.2 ขั้นฝึกอ่านเนื้อหาจากบทเรียน มีขั้นตอนดังนี้

1) อ่านคำใหม่ในบทเรียน อ่านคำใหม่ตามครูเป็นกลุ่มและรายบุคคลด้วยบัตรคำหรือครูเขียนคำลงบนกระดานดำ แล้วอ่านคำใหม่ในบทเรียนจากหนังสือเรียนโดยให้นักเรียนจับคู่กันอ่าน หรืออ่านเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ให้เล่นทายคำอ่าน นักเรียนหรือครู

บอกคำให้นักเรียนคนอื่นชี้คำให้ถูกต้อง นักเรียนคัดคำใหม่ลงในสมุด

2) อ่านเรื่องในบทเรียน ให้นักเรียนตั้งจุดมุ่งหมายการอ่านก่อนจะอ่านเพื่อตอบคำถามหรือจับใจความ หรืออ่านเพื่อวาดภาพหรือเขียนสรุปความ โดยดูภาพในบทเรียนแล้ว สันทนาสร้างประสบการณ์พื้นฐานการอ่านในเรื่องที่จะอ่าน ให้อ่านในใจและทำกิจกรรมตามจุดมุ่งหมาย

3) กิจกรรมหลังการอ่าน คัดคำ คัดประโยค เขียนคำบอก ทำแบบฝึกหัด เขียนใจความสำคัญ เขียนสรุปเรื่อง อภิปรายเรื่อง อ่านออกเสียงในบทเรียน เล่นบทบาทสมมติ ทำสมุดภาพ คำอ่าน อ่านแล้วเล่าเรื่อง อ่านหนังสือเพิ่มเติม เล่นเกมการจำคำ

1.8.3 ชั้นอ่านสะกดคำในหนังสือเรียนมีแบบฝึกสะกดคำ การสะกดคำจะช่วยให้ นักเรียนอ่านคำได้ด้วยตนเองเมื่อพบคำใหม่ และเป็นการฝึกอ่านคำให้แม่นยำและเขียนคำได้ถูกต้องเมื่อนักเรียนสะกดคำได้ถูกต้องอ่านคำได้แล้ว ครูให้นักเรียนเล่นเกม เช่น ครูบอกคำ+ ให้นักเรียนชี้คำ หากคำในบทเรียนว่ามีคำที่บอกก็คำ คัดคำลงในสมุดหลังจากสะกดคำ จำคำได้แม่นยำแล้วไม่ควรสะกดอีก นอกจากอ่านไม่ได้จึงใช้สะกดคำและต่อจากนั้นให้อ่านเป็นคำ ซึ่งมีขั้นตอนการสะกดคำ ดังนี้

- 1) เห็นรูปคำ
- 2) สะกดคำอ่าน
- 3) พูดยุคสะกดคำให้คล่องปาก
- 4) ฝึกสะกดคำด้วยตนเอง กับเพื่อน กับครู
- 5) เขียนคำบอกโดยครูบอกคำเขียน

การสอนสะกดคำ ต้องสอนเขียนคำไปด้วยเสมอควบคู่กันทุกครั้งเพื่อจำรูปคำ

ให้ได้ โดยการเห็นคำอ่าน พูดยุคสะกดคำ เขียนคำ ตรวจสอบคำจากหนังสือ รู้ความหมายของคำ นำคำมาแต่งประโยคทั้งปากเปล่าและการเขียน

1.8.4 ชั้นอ่านบทอ่านเสริมบทเรียน ส่งเสริมให้อ่านในใจ โดยอ่านตามลำพัง อ่านออกเสียงกับเพื่อน กับครู ตอบคำถาม

1.8.5 ชั้นอ่านบทร้อยกรอง อ่านออกเสียงบทร้อยกรองตามลักษณะคำประพันธ์ เป็นเสียงธรรมชาติ อ่านทำนองเสนาะ ส่งเสริมท่องจำบทร้อยกรอง บทอาขยาน

1.8.6 ชั้นสอนบูรณาการกับเนื้อหาวิชาอื่น เช่น การค้นคว้ารายงาน การวาดภาพ เกี่ยวกับเรื่องราวบทเรียนภาษาไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาอื่น

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนปกติเป็นการสอนทักษะการอ่าน เขียน ฟัง พูด พร้อมกันโดยยึดบทอ่านเป็นหลัก ซึ่งมีขั้นตอนการสอน 6 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นสร้างประสบการณ์พื้นฐานการอ่าน
2. ขั้นฝึกอ่านเนื้อหาจากบทเรียน
3. ขั้นอ่านสะกดคำ
4. ขั้นอ่านบทอ่านเสริมบทเรียน
5. ขั้นอ่านบทร้อยกรอง
6. ขั้นบูรณาการกับเนื้อหาวิชาอื่น ๆ

1.9 อักษรนำ

ราชันี เจริญกิจ และคณะ (2545 : 55) ได้ให้ความหมายของอักษรนำไว้ว่า อักษรนำ คืออักษรหรือพยัญชนะ 2 ตัวที่ใช้สระเดียวกัน แบ่งตามลักษณะการอ่านออกเสียง ดังนี้

1.9.1 อ่านออกเสียงร่วมกันสนิทเป็นพยางค์เดียวคือ คำที่มีตัว ห และตัว อ เป็นอักษรนำ ดังนี้

1) ตัว ห เป็นอักษรนำ เช่น หลอม หรุหระ เหลือหลาย หยอด หยุต เหลวไหล ไหม หนา หน่วย หยด ฯลฯ

2) ตัว อ เป็นอักษรนำ มีใช้อยู่ 4 คำเท่านั้น คือ อย่ำ อยู่ อย่าง อยาก

1.9.2 อ่านออกเสียงเป็น 2 พยางค์ โดยพยางค์แรกอ่านออกเสียง อะ กิ่งเสียง ส่วนพยางค์หลังอ่านตามสระที่ประสมอยู่ ดังนี้

1) อักษรสูง (ข ขจ จฐ ฉ ผ ฝ ศษ ส ห) นำอักษรต่ำเดี่ยว (ง ฉญ ณ น ม ย ร ล ว พ) เสียงของพยางค์หลังจะสูงตามอักษรนำ เวลาอ่านพยางค์หลังออกเสียงเหมือนมีตัว ห นำ เช่น ข เป็นอักษรนำ เช่น ขณะ ขนาด ขนาบ ขนม จ เป็นอักษรนำ เช่น จลุ จลาก จลาม เป็นอักษรนำ เช่น ฉลุ ฉนอม ฉลำ ผ เป็นอักษรนำ เช่น ผยอง ผยอง ผนัง ผนวก ฝ เป็นอักษรนำ เช่น ฝรั่ง ส เป็นอักษรนำ เช่น สนิท สนุก สนาน สยบ

2) อักษรกลาง (ก จ ฉ ฎ ฏ ด ต บ ป อ) นำอักษรต่ำเดี่ยว เวลาอ่านออกเสียงของพยางค์หลังจะต่ำลงเท่ากับตัวนำ เช่น ตลาด ตลก จมูก จรวด ฯลฯ

3) อักษรสูงหรืออักษรกลางนำอักษรสูง อักษรกลาง อักษรต่ำคู่ (ค ต ฒ ช ฌ ฉ ฎ ฏ ท ธ พ ฟ ภ ฮ) จะอ่านออกเสียงตามรูปคำเดิม เช่น แสดง ผดุง ขบวนการ สถาน เจริญ ปฐม สหาย ฯลฯ

4) อักษรต่ำ (ก ค ฃ ช ซ ฅ ญ ๗ จ ๙ ท ฑ ฒ ฎ ฏ ฝ ภ ฌ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม)

นำอักษรต่ำเดี่ยว อ่านออกเสียงพยางค์หลังเหมือนเดิม เช่น ทนาย มนุญ ทลาย ฯลฯ

สรุปได้ว่า อักษรนำ คืออักษรหรือพยัญชนะ 2 ตัว ที่ใช้สระตัวเดียวกันเวลาอ่าน จะออกเสียงร่วมกันสนิทคืออ่านเป็นพยางค์เดียวกันก็มี เช่น ออย่า อยู่ หรุหรา และอ่านออกเสียงเป็นสองพยางค์ก็มี เช่น ขนาด จมูก สถาน ทนาย

1.10 แผนการจัดการเรียนรู้

1.10.1 แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปลา ผู้วิจัยได้ศึกษาการสร้างแผน

การจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปลา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องอักษรนำ มี 5 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง ซึ่งในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีส่วนประกอบดังนี้ คือ สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีด้วยกัน 7 ขั้นตอนดังนี้

- 1) ขั้นทบทวนความรู้เดิม
- 2) ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่
- 3) ขั้นการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล / ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่

กับความรู้เดิม

- 4) ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม
- 5) ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้
- 6) ขั้นปฏิบัติหรือขั้นแสดงผลงาน
- 7) ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้

1.10.2 แผนการจัดการเรียนรู้ปกติ ผู้วิจัยได้ศึกษาการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

ปกติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อนำมาสร้างแผนการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องอักษรนำมี 5 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง และได้นิยามการสอนปกติว่าหมายถึง การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามคู่มือครูของกรมวิชาการเป็นการสอน บูรณาการทักษะการฟัง การอ่าน การเขียนและการพูดพร้อมกันโดยยึดบทอ่านเป็นหลัก มี 6 ขั้นตอนดังนี้

- 1) ขั้นสร้างประสบการณ์พื้นฐานการอ่าน
- 2) ขั้นฝึกอ่านเนื้อหาจากบทเรียน

- 3) ชั้นอ่านสะกดคำ
- 4) ชั้นอ่านบทอ่านเสริมบทเรียน
- 5) ชั้นอ่านบทร้อยกรอง
- 6) ชั้นบูรณาการกับเนื้อหาวิชาอื่น

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องอักษรนำ ทั้งแบบการสอนรูปแบบชิปปลา และแบบการสอนปกติมี 5 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมงเท่ากัน

1.11 การวัดและประเมินผล

กรมวิชาการ (2544 ง. : 19 - 24) ได้กล่าวถึง การวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กันไป การบูรณาการหรือการประสานประสานการวัด และประเมินผลกับการเรียนการสอนเข้าด้วยกัน จะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาหลายประการ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนานั้น การวัดและการประเมินผลจะมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการวัดและประเมินผลและการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยการประเมินผลจะมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ทางตรงก็คือ จะให้ข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่วนผลทางอ้อมก็จะเป็นสิ่งชี้แนะการเรียนการสอน ดังนั้นผู้จัดการศึกษาจึงสามารถนำผลทั้งสองลักษณะที่เกิดขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการจัดการศึกษาได้

1.11.1 การวัดและประเมินผลการเรียนภาษาไทย

การวัดผลและประเมินการเรียนรู้ด้านภาษาเป็นงานที่ยากซึ่งต้องการความเข้าใจที่ถูกต้องแท้จริงเกี่ยวกับการทำงานของภาษาและการพัฒนาทางภาษา ดังนั้นผู้ปฏิบัติหน้าที่วัดผลการเรียนรู้ด้านภาษา จำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนรู้ภาษา เพื่อเป็นพื้นฐานการดำเนินงาน ดังนี้

1) ทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน ดู มีความสำคัญเท่าๆ กัน และทักษะเหล่านี้มีความเกี่ยวเนื่องกัน และความก้าวหน้าของทักษะหนึ่งจะมีผลต่อพัฒนาการทักษะอื่น ๆ

2) ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษา เช่นเดียวกับทักษะการคิดทักษะทางสังคม เมื่อผู้เรียนมีโอกาสนำมาใช้ภาษาตามความต้องการที่แท้จริงของตนเอง และในสภาพการณ์จริงทั้งในบริบททางวิชาการในห้องเรียนและชุมชนที่กว้างออกไป

3) ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูด ภาษาเขียนอย่างถูกต้องด้วยการฝึกฝนมิใช่ การเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่อย่างเดียว การเรียนการใช้ภาษาที่ประกอบด้วยไวยากรณ์ การสะกดคำ และเครื่องหมายต่าง ๆ จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นเมื่อผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษา ของตน

4) ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านขั้นตอนการพัฒนาทางภาษาเช่นเดียวกัน แต่จะต่างกัน ในจังหวะก้าว และวิธีการเรียนรู้

5) ภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หลักสูตรที่ให้ ความสำคัญให้ความเคารพ และเห็นคุณค่าของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ภูมิหลังทางภาษา และความหลากหลายของภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเองและกระตุ้น ให้ผู้เรียนเรียนรู้

1.11.2 หลักการของการประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ กรมวิชาการ (2544 : 89 - 93) ได้กล่าวไว้ดังนี้

ประการแรก : การประเมินผลในชั้นเรียน ที่มีประสิทธิภาพจะต้องส่งเสริม การเรียนรู้ของผู้เรียน

ประการที่สอง : การประเมินผลจะต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

ประการที่สาม : การประเมินผลจะต้องมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้และยุติธรรม

ประการที่สี่ : การวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผลการเรียน

หลังจากที่ผู้สอนกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ผู้สอนจะต้องพิจารณา กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังกล่าวทั้งนี้โดยพิจารณาองค์ประกอบสำคัญต่อไปนี้

1. ผลการเรียนรู้ที่ต้องการจากกิจกรรมการเรียนการสอน

ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการเรียนรู้ได้มาจากมาตรฐาน การเรียนรู้ระดับต่าง ๆ ซึ่งถูกกำหนดไว้ครอบคลุมความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมต่าง ๆ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจะนำไปสู่การเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มี ประสิทธิภาพ เช่น ผู้สอนกำหนดว่าผลการเรียนรู้ที่ต้องการ คือความสามารถในการเขียน บทความเพื่อโน้มน้าวชักชวน ผู้สอนจะต้องเก็บรวบรวมตัวอย่างผลงานที่เคยมอบหมาย ให้ผู้เรียนได้จัดทำเกี่ยวกับเรื่องนี้และประเมิน โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดผลการประเมิน จึงจะเที่ยงตรง เชื่อถือได้ แต่ถ้าผู้สอนใช้แบบทดสอบชนิดเลือกตอบในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถือว่าผู้สอนใช้วิธีการไม่เหมาะสม

2. ความมุ่งหมายของการประเมินและใครจะเป็นผู้นำผลการประเมินมาใช้

ความมุ่งหมายของการประเมินและผู้นำผลการประเมินมาใช้ จะช่วยให้สามารถเลือกใช้วิธีการประเมินได้เหมาะสม รวมทั้งสามารถกำหนดแนวทางในการรายงานผลการประเมินได้ การประเมินเพื่อวินิจฉัย จุดเด่น – จุดด้อยในการเรียนกับการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนมีความมุ่งหมายต่างกัน การประเมินเพื่อวินิจฉัยต้องการข้อมูลเพื่อการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นวิธีการประเมินจะมีลักษณะที่มุ่งเน้นในรายละเอียดทุกขั้นตอนแห่งการเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนของผู้เรียนเหมาะที่จะนำมาใช้ระหว่างกระบวนการเรียนการสอน ส่วนการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนจะเป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ทั้งหมด แนวทางการวัดจึงมีลักษณะที่นำมาเฉพาะเป้าหมายหลักสำคัญที่แสดงภาพรวมเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนตามความคาดหวังมาประเมิน เป็นต้น

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นำมาใช้ในการประเมินโดยทั่วไป เช่น การสังเกตการณ์ตรงงานหรือผลงาน การทดสอบความรู้ การตรวจสอบการปฏิบัติและการแสดงออกอย่างไรก็ตามมีการนำเสนอแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยพิจารณาจากเป้าประสงค์ของการประเมินที่เฉพาะเจาะจงในรายละเอียด เพื่อข้อมูลที่ได้จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ดังนี้

3.1 การให้ตอบแบบทดสอบ ทั้งในลักษณะที่เป็นแบบเลือกคำตอบ ได้แก่ ข้อสอบแบบเลือกตอบถูก - ผิด และข้อสอบชนิดให้ผู้สอนสร้างคำตอบ ได้แก่ เติมข้อความในช่องว่าง คำตอบสั้นเป็นประโยคเป็นข้อความเป็นแผนภูมิ

3.2 การดูจากผลงาน เช่น เรียงความ รายงานวิจัย บันทึกประจำวัน รายงานการทดลอง บทละคร บทร้อยกรอง แฟ้มผลงาน เป็นต้น ผลงานจะเป็นสิ่งแสดงให้เห็นการนำความรู้และทักษะไปใช้ในการปฏิบัติงานของผู้เรียน

3.3 ดูการปฏิบัติ โดยผู้สอนสามารถสังเกตการนำทักษะและความรู้ไปใช้โดยตรงในสถานการณ์ที่ให้ปฏิบัติจริง วิธีการนี้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางในการประเมินการปฏิบัติที่มีระเบียบข้อบังคับ เช่น การร้องเพลง ดนตรี พลศึกษา การได้วาที การกล่าวสุนทรพจน์ ละครเวทีดูกระบวนการ วิธีการนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ กระบวนการคิดของผู้เรียนมากกว่าที่จะดูผลงานหรือการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้กระบวนการคิดที่ผู้เรียนใช้วิธีการที่พบ ว่าครูผู้สอนให้อยู่เป็นประจำในกระบวนการเรียนการสอน คือให้นักเรียนคิด

การตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ โดยครูจะเป็นผู้สังเกตวิธีการคิดของผู้เรียน วิธีการเช่นนี้ เป็นกระบวนการที่จะให้ข้อมูลเพื่อการวินิจฉัยและเป็นข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน โดยการเก็บ รวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเหมาะกับการประเมินพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะนิสัย

จากการประเมินผลดังกล่าวสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องอักษรนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประเมินตามผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งจะประเมินทั้งทักษะกระบวนการและความพึงพอใจ โดยใช้วิธีสังเกต การตรวจผลงานและทดสอบความรู้

1.12 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.12.1 ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement) เป็นสมรรถภาพทางสมองใน ด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากครู สำหรับ ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ชนินทร์ชัย อินทிரากรณ์ และคณะ (2540 : 5) ได้กล่าวถึงความหมาย ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นความสำเร็จในด้านความรู้ ทักษะสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของสมอง หรือมวลประสบการณ์ทั้งปวงของบุคคลที่ได้รับการเรียนการสอนหรือผลงาน ที่นักเรียนได้จากการประกอบกิจกรรมส่วนหนึ่ง เช่น นักเรียนท่องสูตรเคมีในช่วงเวลาหนึ่ง นักเรียนคนนั้นสามารถจำได้เท่าใดก็ถือว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในสูตรเคมีสูตรนั้นมากเท่านั้น

กู๊ด (Good. 1973 : 6) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง การเข้าถึงความรู้สึกรู้สึกหรือพัฒนาการทักษะทางการเรียน ซึ่งโดยปกติพิจารณาจากคะแนนสอบ การฝึกอบรมหรือคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้หรือทั้งสองอย่าง

จากที่กล่าวความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาข้างต้น สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหมายถึง คะแนนทักษะทางภาษาที่ได้จากการวัดความสามารถจากการทำ แบบทดสอบวัดความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมิน ค่าของนักเรียนที่เกิดขึ้นภายหลังจากจบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการเรียน การสอนแบบชิปปา และการเรียนการสอนตามปกติในการจัดการเรียนการสอน สิ่งที่ครู ต้องการคือการทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่เรียน ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติให้มากที่สุด ซึ่งองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นมีหลายประการ ดังที่บลูมและคณะ (Bloom, et al., 1971) กล่าวว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสติปัญญาเพียงด้านเดียวแต่จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด หมายถึงความสามารถทั้งหลายของนักเรียนซึ่งประกอบด้วยความถนัด และพื้นฐานเดิมของนักเรียน
2. คุณลักษณะด้านจิตพิสัย หมายถึงสภาพการณ์หรือแรงจูงใจที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจ ความพึงพอใจต่อเนื้อหาวิชาที่เรียนในโรงเรียน และระบบการเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ลักษณะบุคลิกภาพ
3. คุณภาพการสอนซึ่ง ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียน การสอน การเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และรู้ผลว่าตนเองกระทำถูกต้องหรือไม่

สรุปได้ว่า อิทธิพลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับสติปัญญาเพียงด้านเดียวแต่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมความรู้ คุณลักษณะด้านจิตพิสัย และขึ้นอยู่กับคุณภาพของการสอน ซึ่งนับว่าเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์

1.12.2 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

คำว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) นักวัดผลและนักการศึกษา มีการเรียกชื่อแตกต่างกันไป แบบทดสอบความสัมฤทธิ์ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ หรือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และได้ให้ความหมายในแนวทางเดียวกัน ดังนี้

วิเชียร เกตุสิงห์ (2517 : 23) ให้ความหมายว่า แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ หมายถึงแบบทดสอบที่วัดความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ที่เด็กได้รับการเรียนรู้มาในอดีต ยกเว้นการวัดทางด้านร่างกาย ข้อสอบประเภทนี้ส่วนใหญ่จะใช้วัดความสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการ

ชวาล แพรัตกุล (2518 : 112) ให้ความหมายว่า แบบทดสอบความสัมฤทธิ์ หมายถึงแบบทดสอบที่วัดความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ที่ได้รับจากประสบการณ์ ทั้งปวง ทั้งจากโรงเรียนและที่บ้าน ยกเว้นการวัดทางร่างกาย ความถนัด และทางบุคคลกับสังคม สำหรับในโรงเรียนและแบบทดสอบประเภทผลสัมฤทธิ์มุ่งที่จะวัดความสำเร็จในวิชาการเป็นส่วนใหญ่

เขวาคี วิบูลย์ศรี (2540 : 28) ได้ให้แนวคิดที่ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นแบบทดสอบวัดความรู้เชิงวิชาการ มักใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เน้นการวัดความรู้ความสามารถจากการเรียนรู้ในอดีตหรือสภาพปัจจุบันของแต่ละคน

กล่าวโดยสรุปว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะ และความสามารถทางวิชาการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้วว่าบรรลุผลสำเร็จ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด

1.12.3 ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

โดยทั่วไปแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ ของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่ครูสอนเป็นแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้กันโดยทั่วไปในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบทดสอบข้อเขียน (Paper and Pencil Test) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1.1 แบบทดสอบอัตนัย (Subjective or Essay Test) เป็นแบบทดสอบ ที่กำหนดคำถามหรือปัญหาให้แล้วให้ผู้ตอบเขียน โดยแสดงความรู้ ความคิดเจตคติได้ อย่างเต็มที่

1.2 แบบทดสอบปรนัย หรือแบบให้ตอบสั้น ๆ (Objective Test or Short answer) เป็นแบบทดสอบที่กำหนดให้ผู้สอบเขียนตอบสั้น ๆ หรือมีคำตอบให้เลือก แบบจำกัดคำตอบ ผู้ตอบไม่มีโอกาสแสดงความรู้ ความคิดได้อย่างกว้างขวางเหมือน แบบทดสอบอัตนัย แบบทดสอบชนิดนี้แบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ แบบทดสอบถูก - ผิด แบบทดสอบเติมคำ แบบทดสอบจับคู่ และแบบทดสอบแบบเลือกตอบ

2. แบบทดสอบมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ ของผู้เรียนทั่วไป ซึ่งสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญมีการวิเคราะห์ และปรับปรุงเป็นอย่างดีจนมี คุณภาพมีมาตรฐาน กล่าวคือมีมาตรฐานในการดำเนินการสอบ วิธีการให้คะแนนและการแปล ความหมายของคะแนน

สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี 2 ประเภท คือแบบทดสอบ ที่ครูสร้างขึ้นเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่ครูสอนมี 2 ชนิด ได้แก่ แบบทดสอบ อัตนัย แบบทดสอบปรนัย และแบบทดสอบมาตรฐานที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั่วไป ซึ่งสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญมีการวิเคราะห์ปรับปรุงจนมีคุณภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย หรือแบบให้ตอบสั้น ๆ มี 6 ตอน คือ ตอนที่ 1 วัดความรู้ความจำ ตอนที่ 2 ความเข้าใจตอนที่ 3 การนำไปใช้ ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ ตอนที่ 5 การสังเคราะห์และตอนที่ 6 การประเมินค่า

2. รูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญกล่าวไว้ ดังนี้

2.1 ความหมายของรูปแบบการสอน ทิศนา แจมมณี (2552 : 222 - 223) กล่าวว่า รูปแบบการสอน หมายถึงสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้าไปช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ

2.2 ประเภทของรูปแบบการสอน โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือรูปแบบการสอนที่เป็นสากลและรูปแบบการสอนที่พัฒนาโดยนักการศึกษาของไทย

2.2.1 รูปแบบการสอนที่เป็นสากล เป็นรูปแบบที่ได้รับการพิสูจน์ทดสอบประสิทธิภาพมาแล้วและมีผู้นิยมนำไปใช้ในการเรียนการสอนโดยทั่วไป แต่เนื่องจากรูปแบบการสอนมีเป็นจำนวนมากเพื่อสะดวกในการศึกษาและนำไปใช้ ทิศนา แจมมณี (2552 : 225) ได้จัดหมวดหมู่ของรูปแบบตามลักษณะของวัตถุประสงค์ได้ 5 หมวด ดังนี้

1) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

รูปแบบการสอนในหมวดนี้ เป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาสาระต่าง ๆ มี 5 รูปแบบ ดังนี้

- 1.1) รูปแบบการสอนมโนทัศน์
- 1.2) รูปแบบการสอนตามแนวคิดของกานเย
- 1.3) รูปแบบการสอนโดยการนำเสนอ มโนทัศน์กว้างล่วงหน้า
- 1.4) รูปแบบการสอนเน้นความจำ
- 1.5) รูปแบบการสอนโดยใช้ผังกราฟิก

2) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain)

รูปแบบการสอนในหมวดนี้ เป็นรูปแบบที่ช่วยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ รูปแบบที่คัดสรรค่านำเสนอนี้มี 3 รูปแบบ ดังนี้

- 2.1) รูปแบบการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของบลูม
- 2.2) รูปแบบการสอนโดยการชักจูง
- 2.3) รูปแบบการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

3) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

รูปแบบการสอนในหมวดนี้ เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการ วิธีการ รูปแบบที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านนี้ที่สำคัญ ๆ ซึ่งจะนำเสนอในที่นี้มี 3 รูปแบบ ดังนี้

3.1) รูปแบบการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson)

3.2) รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ (Harrow)

3.3) รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ (Davies)

4) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนากระบวนการ (Process Skills)

ทักษะกระบวนการเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิธีดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นกระบวนการทางสติปัญญา เช่น กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ หรือกระบวนการคิดต่าง ๆ อาทิ การคิดวิเคราะห์ การอุปนัย การนิรนัย การใช้เหตุผล การสืบสอบ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณรูปแบบการสอนนี้ขอนำเสนอ 4 รูปแบบ ดังนี้

4.1) รูปแบบการสอนกระบวนการสืบเสาะแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม

4.2) รูปแบบการสอนกระบวนการคิดอุปนัย

4.3) รูปแบบการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์

4.4) รูปแบบการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิด

ของทอร์เรนซ์

5) รูปแบบการสอนที่เน้นการบูรณาการ (Integration) รูปแบบการสอน

ในหมวดนี้ เป็นรูปแบบที่พยายามพัฒนาการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนไปพร้อม ๆ กัน โดยการใช้การบูรณาการ ทั้งด้านเนื้อหาและสาระและวิธีการรูปแบบในลักษณะนี้กำลังได้รับความนิยมอย่างมากเพราะมีความสอดคล้องกับหลักทฤษฎีทางการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนารอบด้าน หรือพัฒนาเป็นองค์รวมรูปแบบในลักษณะดังกล่าวที่นำมาเสนอในที่นี้มี 4 รูปแบบ ใหญ่ ๆ คือ

5.1) รูปแบบการสอนทางตรง

5.2) รูปแบบการสอนโดยการสร้างเรื่อง

5.3) รูปแบบการสอนตามวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT

5.4) รูปแบบการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สรุปได้ว่า รูปแบบการสอนที่เป็นสากลจัดเป็น 5 หมวด คือรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนากระบวนการ รูปแบบการสอนที่เน้นการบูรณาการ

2.2.2 รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยนักการศึกษาไทย

1) รูปแบบการสอนทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์ พัฒนาโดย

สุมน อมรวิวัฒน์ (สุมน อมรวิวัฒน์ ; อ้างอิงใน ทิศนา แจมมณี. 2552 : 276 - 277)

1.1) ทฤษฎี / หลักการ / แนวคิดของรูปแบบการสอนทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์ สุมน อมรวิวัฒน์ ได้พัฒนารูปแบบการสอนนี้ขึ้นมาจากแนวคิดที่ว่า การศึกษาที่แท้จริงสัมพันธ์สอดคล้องกับการดำรงชีวิตซึ่งต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งทุก สุข ความสมหวัง และความผิดหวังต่าง ๆ การศึกษาที่แท้จริงช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้น และสามารถเอาชนะปัญหาเหล่านั้นได้โดย

1.1.1) การเผชิญ ได้แก่ การเรียนรู้ที่จะเข้าใจภาวะที่ต้องเผชิญ

1.1.2) การผจญ คือการเรียนรู้วิธีการต่อสู้กับปัญหาอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรมและมีหลักการ

1.1.3) การผสมผสาน ได้แก่ การเรียนรู้ที่จะผสมผสานวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาให้สำเร็จ

1.1.4) การเผด็จ คือการลงมือแก้ปัญหาให้หมดไป โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาสืบเนื่องต่อไปอีก

1.2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอนทักษะกระบวนการเผชิญ

สถานการณ์ รูปแบบนี้มุ่งพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและทักษะกระบวนการต่าง ๆ จำนวนมาก อาทิ กระบวนการคิด (โยนิโสมนสิการ) กระบวนการเผชิญสถานการณ์ กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการประเมินค่าและตัดสินใจ และกระบวนการสื่อสาร ฯลฯ รวมทั้งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในการแก้ปัญหาและการดำรงชีวิต

1.3) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์ ดำเนินการดังนี้

1.3.1) ขั้นนำ การสร้างศรัทธา

(1) ผู้สอนจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียน และเข้าใจให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของบทเรียน

(2) ผู้สอนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน แสดงความรัก ความเมตตา ความจริงใจต่อผู้เรียน

1.3.2) ขั้นสอน

(1) ผู้สอนหรือผู้เรียนนำเสนอสถานการณ์ของปัญหา หรือกรณีตัวอย่าง ต่าง ๆ มาฝึกทักษะการคิดและการปฏิบัติ

(2) ผู้เรียนฝึกทักษะการแสวงหาและรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ และหลักการต่าง ๆ

(3) ผู้เรียนฝึกสรุปประเด็นสำคัญ ฝึกการประเมินค่า เพื่อหาแนวทาง แก้ปัญหาว่าทางใดดีที่สุด

(4) ผู้เรียนฝึกทักษะ การเลือกและการตัดสินใจด้วยการฝึกการประเมิน ค่าตามเกณฑ์ที่ถูกต้องดีงาม เหมาะสม ฝึกการวิเคราะห์ผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากทางเลือก ต่าง ๆ

1.3.3) ขั้นสรุป

(1) ผู้เรียนแสดงออกด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การพูด เขียน แสดง หรือกระทำในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับความสามารถและวัย

(2) ผู้เรียนและผู้สอนสรุปบทเรียน

(3) ผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

1.4) ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะ กระบวนการเผชิญสถานการณ์ ผู้เรียนจะได้พัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหา และสามารถคิดและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม

2) รูปแบบการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model)

2.1) ทฤษฎี แนวคิด หลักการของรูปแบบ

2.2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

2.3) กระบวนการสอนของรูปแบบ

2.4) ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ทิสนา แคมมณี (2552 : 211) ได้ให้นิยามรูปแบบการสอนแบบชิปปา

(CIPPA Model) ไว้ว่าหมายถึง สภาพลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบ สำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างมีระบบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อ ต่าง ๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอน

และเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถให้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ

ทิสนา แคมมณี (2552 : 222) กล่าวถึง รูปแบบการเรียนการสอนว่าจำเป็นต้อง มีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการแนวคิดหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือ เป็นหลักของรูปแบบการสอนนั้น
2. มีการบรรยาย และอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียน การสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ
3. มีการจัดระบบ คือมีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการ นั้น ๆ
4. มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.1 ทฤษฎี แนวคิด หลักการของรูปแบบ

ทิสนา แคมมณี (2552 : 282) รองศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้พัฒนารูปแบบนี้ขึ้นจากประสบการณ์ที่ได้แนวคิดทางการศึกษา ต่าง ๆ ในการสอนมาเป็นเวลาประมาณ 30 ปี พบว่า แนวคิดจำนวนหนึ่งสามารถใช้ได้ผลดี ตลอดมาผู้เขียนจึงได้นำแนวคิดเหล่านั้นมาประสานกัน ทำให้เกิดแบบแผนขึ้นเป็น 5 แนวคิด ได้แก่

1. แนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism)
2. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Process and Cooperative Learning)
3. แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ (Learning Readiness)
4. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้และกระบวนการ (Process Learning)
5. แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning)

2.1.1 แนวคิดสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism)

ปัจจุบันแนวคิดสร้างสรรค์ความรู้เริ่มเป็นที่รู้จักและนิยมใช้กัน อย่างกว้างขวาง ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวคิดไว้หลากหลาย ดังนี้

ซาริณี ตริวัณณู (2545 : 50) เสนอแนวคิดการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการสร้างแนวคิดการสรรค์สร้างความรู้ เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งที่ผู้เรียนสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยการทำความเข้าใจการให้ความหมายกับเหตุการณ์ข้อมูลใหม่ โดยอาศัยความรู้เดิมและกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องในการสร้างความรู้โดยการสร้างปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมเพื่อรับข้อมูลใหม่มาไตร่ตรอง เพื่อพัฒนาความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วให้เป็นความรู้ใหม่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์เกี่ยวกับการตรวจสอบความรู้เดิม การให้ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเองและการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย

ทิสนา แคมมณี (2552 : 95 - 96) ได้เสนอแนวคิดในการสร้างความรู้ไปใช้ในการเรียนการสอน สามารถทำได้หลายประการดังนี้

1. ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ ผลของการเรียนรู้จะมุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ (Process of Knowledge Construction) และการตระหนักรู้ในกระบวนการนั้น (Reflexive awareness of That Process) เป้าหมายการเรียนรู้จะต้องมาจากการปฏิบัติงานจริง (Authentic tasks) ครูจะต้องเป็นตัวอย่างและฝึกฝนกระบวนการเรียนรู้ให้เรียนเห็น ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง
2. เป้าหมายของการสอนจะเปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอนตายตัวไปสู่การสาธิตกระบวนการแปลและสร้างความหมายที่หลากหลาย การเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ จะต้องให้มีประสิทธิภาพถึงขั้นทำได้และแก้ปัญหาจริงได้
3. ในการเรียนการสอน ผู้เรียนจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active) ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดการกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ และจะต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง โดยการให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทจริง ซึ่งไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนจะต้องออกไปยังสถานที่จริงเสมอไป แต่อาจจัดเป็นกิจกรรมที่เรียกว่า "Physical Knowledge Activities" ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อวัสดุอุปกรณ์ สิ่งของหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นของจริงและมีความสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถจัดการกระทำ ศึกษา สืบค้น วิเคราะห์ ทดลอง ลองผิดลองถูกกับสิ่งนั้น ๆ จนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจขึ้น ดังนั้นความเข้าใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการกระทำกับข้อมูลมิใช่เกิดขึ้นง่าย ๆ จากการได้รับข้อมูลเพียงเท่านั้น
4. ในการจัดการเรียนการสอนครูจะต้องพยายามสร้างบรรยากาศทางสังคมจริยธรรม (Social moral) ให้เกิดขึ้นกล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสเรียนรู้ในบรรยากาศที่

เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งทางสังคมถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างความรู้ เพราะลำพังกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายที่ครูจัดให้หรือผู้เรียนแสวงหามาเพื่อการเรียนรู้ ไม่เป็นการเพียงพอปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและบุคคลอื่น จะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียน กว้างขึ้น ซับซ้อนขึ้น และหลากหลายขึ้น

5. ในการเรียนการสอน ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ โดยผู้เรียนจะนำตนเองและควบคุมตนเองในการเรียนรู้ เช่น ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกสิ่งที่ต้องการเรียนเอง ตั้งกฎระเบียบเอง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเอง ตกลงกันเองเมื่อเกิดการขัดแย้งหรือมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เลือกผู้ร่วมงานได้เอง และรับผิดชอบในการดูแลรักษาห้องเรียน ร่วมกัน

6. ในการเรียนการสอนแบบสร้างความรู้ ครูจะมีบทบาทแตกต่างไปจากเดิม คือจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และควบคุมการเรียนรู้ เปลี่ยนไปเป็นการให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวก และช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ คือการเรียนการสอนจะต้องเปลี่ยนจาก “Instruction” ไปเป็น “Construction” คือ เปลี่ยนจาก “การให้ความรู้” ไปเป็น “การให้ผู้เรียนสร้างความรู้” บทบาทของครูก็คือจะต้องทำหน้าที่ช่วยสร้างแรงจูงใจ ภายในเกิดแก่ผู้เรียนจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตรงกับความสนใจของผู้เรียน ดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปในทางที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน ให้คำปรึกษาแนะนำทั้งทางด้านวิชาการและด้านสังคมแก่ผู้เรียน ดูแลให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา และประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนั้นครูยังต้องมีความเป็นประชาธิปไตยและมีเหตุผลในการสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วย

7. ในด้านการประเมินผลการเรียนการสอน เนื่องจากการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองนี้ ขึ้นกับความสนใจและการสร้างความหมายที่แตกต่างกันของบุคคลผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงมีลักษณะหลากหลาย ดังนั้นการประเมินผลจึงจำเป็นต้องมีลักษณะเป็น “Goal Free Evaluation” ซึ่งก็หมายถึง การประเมินตามจุดหมายในลักษณะที่ยืดหยุ่นกันไปในแต่ละบุคคล หรืออาจใช้วิธีการที่เรียกว่า “Social Negotiated Goal” และการประเมินควรใช้วิธีการหลากหลาย ซึ่งอาจเป็นการประเมินจากเพื่อน แฟ้มผลงาน (Portfolio) รวมทั้งการประเมินตนเองด้วย นอกจากนั้นการวัดผลจำเป็นต้องอาศัยบริบทจริงที่มีความซับซ้อนเช่นเดียวกับการจัดการเรียนการสอนที่ต้องอาศัยบริบท กิจกรรมและงานที่เป็นจริง การวัดจะต้องใช้กิจกรรมหรืองานในบริบทจริงด้วย ซึ่งเป็นกรณีที่ต้องจำลอง

ของจริงมากที่สุดสามารถทำได้แต่เกณฑ์ที่ใช้ในโลกของความเป็นจริง (Real World Criteria) ด้วย
กรมวิชาการ (2543 : 10 - 11) กล่าวถึง บทบาทของครูผู้สอนตามแนวคิด
การสรรค์สร้างความรู้ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกต สำรวจเพื่อให้เห็นปัญหา
2. มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน เช่น แนะนำ ถามให้คิด เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบ
หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง
3. ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการคิดค้นต่อ ๆ ไปให้มีการทำงานเป็นกลุ่ม
พัฒนาให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างไกล
4. ประเมินความคิดรวบยอดของผู้เรียน และตรวจความคิดและทักษะ
การคิดต่าง ๆ การปฏิบัติ การแก้ปัญหาและการพัฒนา การเคารพความคิดและเหตุผลของผู้อื่น
สรุปว่า ในการนำแนวคิดการสรรค์สร้างความรู้ไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น
เน้นในบทบาทของผู้เรียนให้ผู้เรียนเป็นผู้สรรค์สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะเป็นเพียง
ผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนการสอนโดยการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้

2 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Process and Cooperative Learning)

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม (Group Process) ทิศนา ขัมมณี
(2547 : 143 - 144) ได้กล่าวถึงกระบวนการกลุ่มไว้ ดังนี้

2.1.1 หลักการ

กระบวนการกลุ่ม เป็นกระบวนการในการทำงานร่วมกันของบุคคล
ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันและมีการดำเนินงานร่วมกัน โดยผู้นำกลุ่ม
และสมาชิกกลุ่มต่างก็ทำหน้าที่ของตนอย่างเหมาะสมและมีกระบวนการทำงานที่ดี เพื่อนำ
กลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการทำงานกลุ่ม
ที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางสังคม และขยายขอบเขตของการเรียนรู้ให้กว้างขวางขึ้น

2.1.2 นิยาม

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม คือการดำเนินการ
การเรียนการสอนโดยที่ผู้สอนให้ผู้เรียนทำ / กิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม พร้อมทั้งสอน / ฝึก /
แนะนำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มที่ดีควบคู่กันไปกับการช่วย
ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระตามวัตถุประสงค์

2.1.3 ค้ำป้งชี้

- 1) ผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์ / ทำงาน / ทำกิจกรรม ร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์
- 2) ผู้สอนมีการฝึก / ชี้แนะ / สอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานกลุ่มที่ดีในจุดใดจุดหนึ่งของกระบวนการ เช่น ในเรื่องบทบาทผู้นำ กลุ่มบทบาท สมาชิกกลุ่ม กระบวนการทำงานกลุ่ม องค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) ผู้เรียนมีการวิเคราะห์การเรียนรู้ของตนเองทั้งในด้านเนื้อหาสาระที่เรียนและกระบวนการทำงานร่วมกัน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

2.2.1 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบร่วมมือ

เป็นแนวคิดหนึ่งที่มีนักศึกษานำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีนักศึกษาคิดได้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

สลาวิน (Slavin, 1995 ; 2 - 7) ได้กล่าวถึง ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่าเป็นวิธีการสอนที่สามารถนำไปใช้ได้หลายวิชา โดยการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ มีสมาชิกในกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันไปมี 4 คนเป็นนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน อ่อน 1 คน โดยที่นักเรียนในกลุ่มต้องรับผิดชอบงานในกลุ่มร่วมกัน โดยกลุ่มจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มจะได้รับรางวัลร่วมกันเมื่อกลุ่มทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

อาทซ์ และนิวแมน (Artzt, & Newman, 1990 : 448-449) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีที่ผู้เรียนร่วมกันแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม ๆ โดยที่สมาชิกทุกคนต้องช่วยเหลือกันเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการแก้ปัญหา โดยมีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือให้ข้อมูลในการเรียนรู้ และตัวผู้เรียนเองจะเป็นแหล่งความรู้ซึ่งกันและกันในกระบวนการเรียนรู้

สุมณฑา พรหมบุญ (2540 : 40) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นกำลังใจแก่กันและกัน สมาชิกแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองพร้อม ๆ กับการดูแล

เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละคนคือความสำเร็จของกลุ่ม

2.2.2 องค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือมิใช่การเรียนที่ผู้เรียนทำกิจกรรมเป็นกลุ่มเท่านั้น

แต่เป็นการเรียนรู้ร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ

พิมพันธ์ เตะทะคุปต์ (2541 : 38 - 39) อธิบายถึงลักษณะสำคัญ

6 ประการ ที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นต่อการเรียนแบบร่วมมือ สรุปได้ดังนี้

1. มีการรวมเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะจัดนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 2 – 6 คน และขนาดที่เหมาะสมที่สุดคือ 4 คน เพราะสมาชิกในกลุ่มจะมีโอกาสเท่ากันในการร่วมกิจกรรม สามารถแบ่งดูกันทำงานได้อย่างสะดวกภายในกลุ่ม ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านความสามารถและทางเพศ ซึ่งการที่มีความแตกต่างนี้ก่อให้เกิดการช่วยเหลือกันในหมู่เพื่อน

2. มีการจัดการ คือการจัดการเพื่อให้การทำงานกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยชั้นเรียนถูกจัดเพื่อให้ นักเรียนแต่ละคนสามารถร่วมทำกิจกรรมกันอย่างสะดวก มีการกำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนภายในกลุ่ม และที่สำคัญมีการสร้างกฎเกณฑ์ของชั้นเรียนและสัญญาใจ

3. มีความเต็มใจ คือความเต็มใจที่จะร่วมมือในการเรียนและการทำงาน โดยช่วยเหลือกันและกันและมีการยอมรับกันและกัน

4. มีทักษะ คือทักษะทางสังคมรวมทั้งทักษะการสื่อความหมาย การทำงานกลุ่มแบบร่วมมือต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้ความช่วยเหลือและฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสื่อสารให้กำลังใจเพื่อนร่วมงานเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

5. มีหลักการขั้นพื้นฐาน 4 ประการ โดยใช้อักษรย่อ PIES เป็นตัวบ่งชี้ว่า เป็นการเรียนแบบร่วมมือหรือไม่

5.1 การสร้างความรู้สึกพึ่งพากันให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้เรียน (Positive Interdependence : P) มีการพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือกันเพื่อสู่ความสำเร็จ

5.2 การมีความรู้สึกรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล (Individual Accountability : I) คือความรับผิดชอบเป็นรายบุคคลทุก ๆ คน

5.3 การมีส่วนร่วมโดยเท่าเทียมกัน (Equal Participation : E) สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันโดยเท่าเทียมกัน โดยมีการกำหนดบทบาทของแต่ละคน

5.4 การมีปฏิสัมพันธ์ไปพร้อม ๆ กัน (Simultaneous Interaction : S) คือ สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะร่วมทำกิจกรรมไปพร้อม ๆ กัน

6. มีโครงสร้างหรือเทคนิคในการจัดกิจกรรม คือรูปแบบการจัดกิจกรรมหรือเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นสิ่งที่ใช้เป็นคำสั่งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน เช่น เทคนิคคู่ ตรวจสอบ เทคนิคการพูดเป็นคู่ เทคนิคร่วมกันคิด เป็นต้น โดยเทคนิคต่างๆ จะต้องเลือกใช้ให้ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการ แต่ละเทคนิคนั้นได้ออกแบบเหมาะกับเป้าหมายที่ต่างกัน

ทิสนา แฉมมณี (2547 : 99 - 100) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีความตระหนักว่า สมาชิกทุกคนมีความสำคัญและความสำเร็จของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ในขณะที่เดียวกันสมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของบุคคลและของกลุ่มขึ้นอยู่กับกันและกัน ดังนั้นแต่ละคนต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน และในขณะที่เดียวกันก็ช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย เพื่อประโยชน์ร่วมกันการจัดกลุ่มเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกันนี้ทำได้หลายทาง การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Positive Goal Inter - dependence) การให้รางวัลตามผลงานของกลุ่ม (Positive Reward Interdependence) การมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกันแต่ละคน (Positive Role Inter - dependence)

2. การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face - To - Face Primitive Interaction) การที่สมาชิกในกลุ่มมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิดเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มจะห่วงใยไว้วางใจ ส่งเสริมและช่วยเหลือกันและกันในการทำงานต่าง ๆ ร่วมกันส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Countability) สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ไม่มีใครที่จะได้รับประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่

ของตน ดังนั้นกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบผลงานทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม วิธีการที่สามารถส่งเสริมให้ทุกคนได้ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่หลายวิธี เช่น การจัดกลุ่มให้เล็กเพื่อจะได้มีการเอาใจใส่กันและกันอย่างทั่วถึง การทดสอบเป็นรายบุคคล การสุ่มเรียกชื่อให้รายงาน ครูสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในกลุ่ม การจัดให้กลุ่มมีผู้สังเกตการณ์ การให้ผู้เรียนสอนกันและกัน เป็นต้น

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small-Group Skills) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยทักษะสำคัญๆ หลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับและไว้วางใจกันและกันซึ่งครูควรสอนและฝึกให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ดำเนินการไปได้

5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม ครอบคลุมการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานของกลุ่มพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มและผลงานของกลุ่ม การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มเป็นยุทธวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้กลุ่มตั้งใจทำงาน เพราะรู้ว่าจะได้รับข้อมูลป้อนกลับและช่วยฝึกทักษะการรู้คิด (Metacognition) คือสามารถที่จะประเมินการคิดและพฤติกรรมของตนที่ได้ทำไป

2.2.3 รูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือ

สลาวิน (Slavin, 1995 : 4 - 13) อธิบายรูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือสรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

1. วิธีการเรียนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (Student Teams Achievement Divisions : STD) การเรียนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์จะแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ผลสัมฤทธิ์ คือมีทั้งคนเก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยที่ครูจะนำเสนอบทเรียน จากนั้นให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มจนกว่าจะแน่ใจว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มได้เรียนรู้ แล้วให้นักเรียนทดสอบเป็นรายบุคคลนำคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับคะแนนเดิมของนักเรียน เป็นคะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งคะแนนพัฒนาการนั้นจะนำไปรวมเป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนพัฒนาการสูงสุดหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับรางวัลจากครู แนวคิดสำคัญของวิธีการเรียนแบบร่วมมือ

คือการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนช่วยเหลือเพื่อสมาชิกในกลุ่มให้เกิดการเรียนรู้เห็นความสำคัญของการเรียน และเกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้ ซึ่งกลุ่มจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อสมาชิกทุกคนเกิดการเรียนรู้ เพราะคะแนนของกลุ่มจะมาจากคะแนนพัฒนาการของสมาชิกในกลุ่มทุกคน

2. การเรียนแบบร่วมมือแบบการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกณฑ์ (Team Games - Tournament : TGT) ใช้กิจกรรมเหมือนการเรียนแบบร่วมมือ STAD แต่การทดสอบจะเป็นเกมแข่งขันตอบคำถาม คะแนนที่สมาชิกในแต่ละกลุ่มทำได้จะนำมารวมเป็นคะแนนของกลุ่ม นักเรียนจะตอบปัญหาครั้งละ 3 คน นักเรียนที่มีระดับความสามารถสูงจะแข่งขันกับนักเรียนที่มีระดับความสามารถสูง นักเรียนที่มีระดับความสามารถต่ำจะแข่งขันกับนักเรียนที่มีระดับความสามารถต่ำ ทำให้นักเรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จเท่าเทียมกัน คะแนนที่นักเรียนแต่ละคนได้จะรวมเป็นคะแนนของกลุ่ม ดังนั้นนักเรียนในแต่ละกลุ่มต้องช่วยกันเพื่อนให้เกิดการเรียนรู้เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

3. การเรียนแบบร่วมมือแบบต่อบทเรียน (Jigsaw II) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ที่มีลักษณะแตกต่างกัน นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มถูกกำหนดให้ศึกษาหัวข้อย่อยของเรื่องที่เรียน สมาชิกคนที่ได้รับหัวข้อใดก็ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นแล้วออกจากกลุ่มไปเข้ากลุ่มกับคนที่ได้รับหัวข้อย่อยเดียวกันเพื่อศึกษาหัวข้อนั้น จากนั้นจึงกลับเข้าสู่กลุ่มเดิม และอธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่ตนไปศึกษามาให้เพื่อนในกลุ่มฟัง การพิจารณาผลงานกลุ่มจะพิจารณาจากคะแนนพัฒนาการเหมือนวิธีการเรียนแบบ STAD

การเรียนแบบร่วมมือจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อครู และนักเรียนดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม และหากองค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือมีความเหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมการสอนก็จะส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

3. แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ (Readiness)

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพร้อมนักจิตวิทยาหลายท่านสนใจศึกษาและค้นคว้าเรื่องของความพร้อมจนเกิดเป็นทฤษฎี Thorndike อารีย์ พันธมณี (2534 : 123) ได้กล่าวถึงกฎแห่งความพร้อม (Law of readiness) ของ Thorndike ว่าหมายถึง สภาพความพร้อมหรือความมีวุฒิภาวะของผู้เรียนทั้งทางร่างกาย อวัยวะต่างๆ ในการเรียนรู้และจิตใจ รวมทั้งพื้นฐานประสบการณ์เดิม สภาพความพร้อมหู ตา ปะสาท สมอง กล้ามเนื้อ ประสบการณ์การเดิมที่จะเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่หรือสิ่งใหม่ ตลอดจนความสนใจความเข้าใจต่อสิ่งที่เรียน

ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมตามองค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าว ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ความพร้อมจึงจำแนกเป็น 3 สภาพ ดังนี้

สภาพที่ 1 เมื่อบุคคลพร้อมแล้วได้กระทำ ทำให้เกิดความพึงพอใจจะเกิดการเรียนรู้

พร้อม > ได้กระทำ > พอใจ > เกิดการเรียนรู้

สภาพที่ 2 เมื่อบุคคลพร้อมที่จะกระทำแล้วไม่ได้ทำ ทำให้เกิดความไม่พอใจ และไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้

พร้อม > ไม่ได้กระทำ > ไม่พึงพอใจ > ไม่เกิดการเรียนรู้

สภาพที่ 3 เมื่อบุคคลไม่พร้อมที่จะกระทำแล้วต้องกระทำ ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจและไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้

ไม่พร้อม > ต้องกระทำ > ไม่พึงพอใจ > ไม่เกิดการเรียนรู้

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความพร้อมในการเรียนมีส่วนสำคัญมากที่จะทำให้เด็กประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวในการเรียน ล้วนขึ้นอยู่กับความพร้อมนั่นเอง

สรุปว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมควรจัดให้เหมาะสมกับความพร้อมและความต้องการของเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความพร้อมในการเรียนภาษามากขึ้น

3.1 ความหมายของความพร้อมในการเรียนรู้

ความหมายของความพร้อมในการเรียนรู้เป็นภาวะที่ผู้เรียนมีความสามารถเพียงพอที่จะเรียนรู้ นักการศึกษาได้ให้ความหมายของความพร้อมไว้ต่าง ๆ กันดังต่อไปนี้

แทตเชอร์ และคณะ (Tatcher, et al. 1970 : 695 ; อ้างใน สุภาพ เวหา. 2548 : 49) กล่าวว่า ความพร้อมหมายถึง ลักษณะที่ผู้กระทำมีความคล่องตัว กระตือรือร้น และความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมที่ทำนั้นบรรลุผลสำเร็จ

สนิท สัตโยภาส (2532 : 38) ความพร้อมในการเรียนภาษาไทย หมายถึง การที่บุคคลมีสภาวะทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาพร้อมที่จะเรียน โดยมี ความสนใจความต้องการ และมีความรู้พื้นฐานเพียงพอที่จะเรียนภาษาไทยได้ตามหลักสูตร

ประถมศึกษา

บันลือ พฤษะวัน (2533 : 4) ได้กล่าวว่า ความพร้อมทางการเรียน หมายถึง สภาพทั้งร่างกายและจิตใจของเด็กได้เจริญเติบโต หรือได้รับการพัฒนาถึงจุดที่จะเรียนรู้หรือรับการสอนได้ดีที่สุด โดยมีปัญหาหรืออุปสรรคในการเรียนรู้ที่น้อยที่สุด

วรรณิ โสมประยูร (2537 : 72) ได้ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่า ความพร้อม หมายถึงสภาพความพร้อมของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามที่ควรจะเป็น ทั้งนี้ความพร้อมของบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะประสบการณ์หรือการฝึกฝนและความสนใจหรือแรงจูงใจ

วาสนา แดงอ่อน (2535 : 10) ความพร้อมในการเรียนภาษาไทย หมายถึง การที่เด็กมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา เพียงพอที่จะได้รับการเรียนรู้ภาษาและสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและบังเกิดผลดี

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537 : 40) ได้สรุปความหมายของความพร้อมไว้ว่า หมายถึงวุฒิภาวะทางสมองของเด็กซึ่งพร้อมที่จะเรียน องค์ประกอบของความพร้อมมีหลายอย่างคือ อายุ เพศ สติปัญญา สุขภาพและความสมบูรณ์ของร่างกาย อีกทั้งยังรวมถึงประสบการณ์ทางภาษา

สรุปได้ว่า ความพร้อม คือความสนใจและความรู้สึกพื้นฐานของแต่ละบุคคล ต่อสิ่งที่จะเรียนรู้ก่อนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีความเจริญเติบโต วุฒิภาวะและ ประสบการณ์เป็นองค์ประกอบความพร้อมในการเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลให้ผู้เรียน มีเจตคติที่ดีและได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้นั้น

3.2 ความสำคัญของความพร้อมในการเรียนรู้

ความพร้อมในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนแต่ละคน หากผู้เรียนถูกบังคับให้เรียนโดยยังไม่มีความพร้อม อาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ดังนั้นครูจึงควรจะต้องมีการจัดเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้และสร้างแรงจูงใจให้เกิดความกระตือรือร้นอยากที่จะเรียน

วาสนา แดงอ่อน (2535 : 1) ได้กล่าวถึงความพร้อมว่าเป็นวุฒิภาวะทางสมองที่แสดงออกมาให้ปรากฏทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เห็นว่าพร้อมที่จะเรียน ความพร้อมในการเรียนภาษาของเด็กจะแสดงออก โดยเด็กมีความสนใจที่ครูสอนมีความมั่นใจในตัวเอง กล้าแสดงออก มีสมาธิดี ฟังครูสอนแล้วรู้เรื่อง ตอบคำถามที่ครูถามได้ และปฏิบัติตามคำสั่งได้ความพร้อมในการเรียนทางภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะ

เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ของเด็ก ถ้าเด็กยังไม่มีความพร้อมก็ไม่สามารถรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ เท่าเทียมกับเด็กวัยเดียวกัน

สรุปได้ว่า ความพร้อมในการเรียนรู้เป็นวุฒิภาวะทางสมองที่แสดงออกทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ของผู้เรียน ความพร้อมจะเกิดขึ้นได้ตามวุฒิภาวะและประสบการณ์ของผู้เรียน

3.3 องค์ประกอบและปัจจัยที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อม

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ครูควรคำนึงถึงความพร้อมในการเรียนรู้ทางภาษาของผู้เรียน เพื่อให้สามารถจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยองค์ประกอบและปัจจัยต่าง ๆ

บันทึก พุทธศักราช 2533 : 6 - 7) กล่าวถึง สภาพการณ์ที่เด็กจะได้รับ การสอนได้ดีมีข้อควรพิจารณา ดังนี้

1. องค์ประกอบของความพร้อมทางกาย ควรพิจารณาถึงความเจริญเติบโตทั้ง น้ำหนัก ส่วนสูง ความคล่องแคล่วว่องไว การใช้กล้ามเนื้อและอวัยวะ ที่จะช่วยให้เกิดการปฏิบัติได้ดี

2. องค์ประกอบของความพร้อมทางจิตใจหรือสติปัญญา ได้แก่ ความสามารถในการจำทั้งสิ่งของ คำพูด หรือเรื่องราวและสถานที่ การตอบคำถาม การบอก ลักษณะ อธิบายหรือการเรียนรู้แบบ การทำตามแบบต่าง ๆ รวมทั้งการใช้เขาวัวปัญญาด้วย

3. องค์ประกอบของความพร้อมทางอารมณ์ - สังคม ได้แก่ ความสามารถที่จะอยู่ร่วมเรียนร่วมเล่นร่วมกันได้ดี ไม่ขี้อแย่งสิ่งของกัน มีอารมณ์ร่วมในการแสดงออกได้ดี

4. องค์ประกอบของความพร้อมทางจิตวิทยาอันมีส่วนประกอบ ได้แก่ ความมีสมาธิที่ยาวนาน การรู้จักชี้แจง ความสนใจในการอ่านภาพ การเล่าและขยายเรื่องที่เล่า

5. องค์ประกอบของความพร้อมทางพื้นฐานประสบการณ์ อันเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูจากทางบ้านและสภาพแวดล้อม การใช้คำพูดและภาษา ความสัมพันธ์ของครอบครัว และความคุ้นเคยต่อวัตถุ สถานที่ และบุคคล เป็นต้น

องค์ประกอบและปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนมีผลต่อการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนที่ครูจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก โดยไม่คำนึงถึงว่าเด็กบางคนมีความพร้อมในเรื่องนั้น ๆ แล้วอาจทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้นครูจึงควรสังเกตและวิเคราะห์ความพร้อมของผู้เรียนแต่ละบุคคล

สนิท ฉิมเล็ก (2540 : 10 - 12) กล่าวถึง ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความพร้อมในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1. ความพร้อมทางด้านร่างกาย ได้แก่ อวัยวะในการรับรู้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเริ่มเรียนรู้ภาษา อวัยวะการเปล่งเสียงหรือการพูด นอกจากนี้กล้ามเนื้อมือต้องแข็งแรงอวัยวะครบถ้วนปกติ สามารถหยิบจับสิ่งของได้มั่นคงมีความสัมพันธ์กับสายตาดีก็มีผลต่อการพัฒนาการเขียน เป็นต้น

2. ความพร้อมทางด้านสติปัญญา เช่น ความสามารถในการคิด มีความคิดสร้างสรรค์มีความจำดี เข้าใจเหตุผล รู้จักแก้ปัญหา รับฟังคำอธิบายต่าง ๆ เข้าใจและปฏิบัติตามได้รู้จักสังเกต ความสามารถเหล่านี้จะช่วยให้เด็กมีความพร้อมในการรับการพัฒนาทักษะทางภาษา

3. ความพร้อมทางด้านอารมณ์ ได้แก่ การมีอารมณ์มั่นคง สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ไม่โกรธง่าย มีความอดทน มีสมาธิ และความพยายามในการทำงาน และมีช่วงความสนใจสิ่งต่าง ๆ นานพอสมควร

4. ความพร้อมทางด้านสังคม ได้แก่ การที่นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ทั้งการพูดจา การทำงาน การเล่น สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และสิ่งแปลกใหม่ของห้องเรียนโรงเรียนได้ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ลดความขัดแย้งกับบุคคลอื่น และตกลงข้อขัดแย้งด้วยสันติวิธี

4. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning)

ความสำคัญของการเรียนรู้กระบวนการ กระบวนการปฏิรูปการศึกษา ในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้กระบวนการเพราะกระบวนการเป็นสิ่งที่ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษา 2542 ได้กล่าวไว้ในมาตราที่ 23 ว่าการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

ชนาธิป พรกุล (2544 : 18 - 21) กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้ว่าเราต้องสอนกระบวนการเรียนรู้ ไม่ใช่สอนเนื้อหาเพื่อที่เด็กจะสามารถนำเอากระบวนการที่ได้ไปหาความรู้ใหม่ได้

การจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ควรจัดกระบวนการเรียนรู้ทักษะ เพราะวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่เน้นความสามารถทางด้านทักษะเป็นกระบวนการอย่างเป็นขั้น

เป็นตอนต่อเนื่อง โดยได้นำเสนอการเรียนรู้อัตโนมัติ 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดของฟิตส์ (Fitts) และแนวคิดของบลูม (Bloom)

ฟิตส์ ได้แบ่งการเรียนทักษะไว้เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การใช้ปัญญา (Cognitive) การเรียนทักษะในตอนนี้ ผู้เรียนต้องใช้ปัญญาในการวิเคราะห์ทักษะและบอกได้ว่าทักษะอะไรที่ต้องเรียน ผู้สอนบอกผู้เรียนได้ว่าคาดหวังให้ผู้เรียนต้องทำอะไรได้ และบอกให้ผู้เรียนรู้กระบวนการที่ถูกต้อง และการกระทำที่ไม่ถูกต้องที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ในแต่ละทักษะ

ตอนที่ 2 การทำพฤติกรรมได้ถูกต้อง (Fixation) การเรียนในตอนนี้ ผู้เรียนจะฝึกทักษะจนถูกต้องไม่มีผิดพลาด จนผู้เรียนทำทักษะนั้นได้ถูกต้องทุกครั้ง กรณีที่เป็นทักษะที่ซับซ้อนผู้เรียนสามารถนำทักษะย่อย ๆ มาเชื่อมต่อกันจนครบได้ถูกต้องทุกขั้นตอน

ตอนที่ 3 การทำได้อย่างอิสระ (Autonomous) การเรียนทักษะในตอนนี้ ผู้เรียนสามารถทำทักษะนั้น ๆ ได้ถูกต้อง และใช้เวลาในการทำอย่างรวดเร็วไม่มีความรู้สึกกังวลใจในการกระทำทักษะนั้น

บลูม ได้แบ่งการเรียนทักษะไว้เป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การรับรู้ (Perception) การรับรู้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. การเข้าความรู้สึก (Sensory) เป็นการกระตุ้นต่อประสาทความรู้สึก อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ได้แก่ ทางหู ตา มือ ลิ้น จมูกและกล้ามเนื้อ

2. ทางเลือกตัวนะ (Cue Selection) เป็นการตัดสินใจว่าจะเลือกสิ่งเร้าใดที่ตนจะตอบสนอง

3. การแปลความหมาย (Translation) การแปลสิ่งเร้าและตอบสนอง

ออกมา

ขั้นที่ 2 การเตรียมความพร้อม (Set) เป็นการปรับตัวทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสมองให้พร้อมที่จะทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความพร้อมทางสมองเป็นความพร้อมทางความคิดที่ต้องมีมาก่อน
อาศัยความรู้สึกที่มีมาก่อน

2. ความพร้อมทางร่างกายเป็นการจัดทำของร่างกายให้พร้อม

3. ความพร้อมทางอารมณ์เป็นการปรับเจตคติให้เกิดความตั้งใจ

ตอบสนอง

ขั้นที่ 3 การตอบสนองตามแนวทางที่ให้ (Guided Response) ได้แก่

1. การเลียนแบบเป็นการตอบสนองตามแบบที่ให้ เช่น การทำให้ดูแล้วทำตาม
2. การลองผิดลองถูก เป็นความพยายามที่จะตอบสนองในรูปแบบต่าง ๆ

ขั้นที่ 4 การสร้างกลไก (Mechanism) เป็นการสร้างระบบวิธีการจากประสบการณ์และความรู้ที่สะสมไว้แล้ว แสดงการตอบสนองอย่างมีความเชื่อมั่น

ขั้นที่ 5 การตอบสนองที่ซับซ้อน (Complex Overt Response)

การตอบสนองในระดับนี้ต้องมีทักษะ มีการจัดทำที่มีประสิทธิภาพ จำแนกได้ 2 แบบ คือ

1. การตอบสนองแบบไม่ตั้งใจ
2. การตอบสนองแบบอัตโนมัติ

ขั้นที่ 6 การดัดแปลงให้เหมาะสม (Adaptation) เป็นการเปลี่ยนกิจกรรมทางปัญญาให้สอดคล้องกับความต้องการแก้ปัญหาแบบใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการทางกาย

ขั้นที่ 7 การริเริ่มสิ่งใหม่ (Origination) เป็นการหาวิธีการแบบใหม่มาจัดกระทำกับวัตถุประสงค์โดยไม่เคยกระทำมาก่อน

สรุปว่า กระบวนการเรียนรู้ทักษะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน โดยการนำเข้าสู่ซึ่งความรู้ สร้างการเรียนรู้และแสดงออกซึ่งความรู้

5. แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning)

5.1 ทฤษฎีการถ่ายโอนการเรียนรู้ อารี พินช์มิลี (2534 : 171 - 174)

ได้อธิบายทฤษฎีการถ่ายโอนการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

5.1.1 ทฤษฎีการถ่ายโอนโดยความคล้ายคลึง ธอร์นไดค์ (Thorndike) เป็นผู้ตั้งทฤษฎีขึ้นมาโดยเน้นความคล้ายคลึงกันในด้านเนื้อหา (Content) วิธีการ (Technique) และเจตคติ (Attitude) ของผู้เรียนต่อสถานการณ์การเรียนรู้ทั้งสองสถานการณ์ ทำให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ในทางบวก กล่าวคือถ้าเรียนรู้ในสถานการณ์หนึ่งมีองค์ประกอบที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันกับอีกสถานการณ์หนึ่งก็จะทำให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ในทางบวก แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าองค์ประกอบในสถานการณ์การเรียนรู้ทั้ง 2 สถานการณ์ขัดแย้งกันก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนเกิดการถ่ายโอนในทางลบขึ้น

5.1.2 ทฤษฎีการถ่ายโอนโดยการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ นักจิตวิทยาในกลุ่มเกทลท์เป็นเจ้าทฤษฎี ซึ่งมีแมกซ์เวอร์ไทเมอร์เป็นผู้นำร่วมกับคณะของเขา โดยแนวคิดของกลุ่มเน้นความเข้าใจ ความสัมพันธ์ของปัญหาในสถานการณ์นั้น และสามารถนำความเข้าใจดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์หรือปัญหาอื่น จึงแสดงว่าเกิดการถ่ายโอนความรู้ กล่าวคือผู้เรียนมองเห็นภาพรวมของปัญหาทั้งหมดและรับรู้ด้วยความเข้าใจ ความสัมพันธ์ของสถานการณ์นั้น

5.1.3 ทฤษฎีการถ่ายโอนโดยการสรุปความเหมือน จัดด์ (Judd) เป็นเจ้าทฤษฎีที่มีความเชื่อว่า ความสามารถในการสรุปกฎเกณฑ์เป็นหัวใจสำคัญทำให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะเป็นการนำเอาความรู้ที่สรุปเป็นกฎเกณฑ์ไปใช้ในการเรียนรู้ หรือการแก้ปัญหาอื่น ๆ ต่อไป สิ่งที่ควรให้ความสำคัญ คือการถ่ายโอนการเรียนรู้ทางบวก กล่าวคือการถ่ายโอนการเรียนรู้ทางบวกจะเกิดขึ้นมากเมื่อสิ่งเร้าของสถานการณ์หนึ่ง หรือสถานการณ์เดิมเหมือนหรือคล้ายกับอีกสถานการณ์หนึ่ง หรือสถานการณ์ใหม่ซึ่งอาจเหมือนหรือคล้ายในเนื้อหา วิธีการ และเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อสถานการณ์นั้น ในทางตรงกันข้ามการถ่ายโอนเชิงลบจะเกิดขึ้นหากสิ่งเร้าและการตอบสนองสถานการณ์เดิมต่างกับกับสถานการณ์ใหม่

5.1.4 ทฤษฎีการถ่ายโอนโดยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ออสกู๊ด (Osgood) เป็นเจ้าของทฤษฎีที่กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) กับการตอบสนอง (Response) มีผลต่อการถ่ายโอนการเรียนรู้ และเขาเชื่อว่าการถ่ายโอนการเรียนรู้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์หรือความสัมพันธ์ระหว่างความคล้ายคลึงของการตอบสนองและสิ่งเร้าในการเรียนรู้สองอย่างนั่นเอง

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการถ่ายโอนการเรียนรู้จะเน้นในเรื่องของความสัมพันธ์และความคล้ายคลึงของสิ่งที่เรียนรู้เดิมกับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่

5.2 ความหมายของการถ่ายโอนการเรียนรู้ การถ่ายโอนการเรียนรู้เป็นความรู้เดิมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ในครั้งใหม่ของผู้เรียน ความหมายของคำว่าถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) มีผู้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

ฮารี พันธัมณี (2534 : 167) กล่าวว่า การถ่ายโอนการเรียนรู้ หมายถึง การที่บุคคลได้เรียนรู้อย่างหนึ่งมาก่อน ซึ่งความรู้เดิมที่เรียนรู้อมีผลต่อการเรียนรู้ใหม่หรือการกระทำกิจกรรมใหม่

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภ (2542 : 151) กล่าวว่า การถ่ายโอนการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการนำประสบการณ์ที่เรียนรู้ในอดีตมาใช้สัมพันธ์กับสถานการณ์ใหม่ที่กำลังเรียนรู้อยู่ในปัจจุบัน ผลของการเรียนรู้จากอดีตจะมีผลต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ซึ่งอาจเป็นการส่งเสริมหรือขัดแย้งก็ได้

สรุปได้ว่า การถ่ายโอนการเรียนรู้ คือการที่บุคคลเรียนรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว ความรู้นั้นส่งผลต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ โดยอาจส่งเสริมการเรียนรู้ใหม่หรือเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ใหม่ก็ได้

5.3 การสอนเพื่อให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ การถ่ายโอนการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ครูจัดให้กับผู้เรียนเพราะจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยครูควรพิจารณาไม่ให้เกิดการถ่ายโอนในทางลบเพราะจะเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้

อารี พันธุ์ณี (2534 : 176 - 177) กล่าวถึง การจัดการสอนที่ทำให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ว่ามีหลายวิธี ดังนี้

5.3.1 การสัมพันธ์วิชา ครูควรเน้นและแสดงให้เด็กเห็นความสัมพันธ์ การเกี่ยวโยงของวิชาต่าง ๆ

5.3.2 ความเข้าใจกฎเกณฑ์ของวิชาต่าง ๆ ในการสอนครูไม่ควรเน้นการท่องจำเนื้อหาเพียงอย่างเดียว แต่ต้องให้นักเรียนเข้าใจหลักการ วิธีการของสิ่งที่เรียนและสรุปเป็นกฎเกณฑ์เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

5.3.3 ประสบการณ์กว้างขวาง ในการสอนครูควรส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์หลายรูปแบบทั้งการเรียนด้วยตนเอง ศึกษาค้นคว้านอกสถานที่และฝึกปฏิบัติ

5.3.4 เช่าปัญญาของผู้เรียน ครูควรคำนึงถึงสติปัญญาของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล

5.3.5 ทักษะดีและอุดมคติของเด็ก ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะดี และอุดมคติ เพราะทักษะดีและอุดมคติมีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำของเด็ก

5.3.6 การฝึกฝนตนเอง ครูควรให้โอกาสให้นักเรียนฝึกฝนตนเอง หลังจากการเรียนรู้มาแล้วเพื่อให้เด็กเกิดทักษะความชำนาญ

5.3.7 สถานการณ์จำลองในการสอนครูควรจัดสถานการณ์ในการเรียนรู้ในห้องเรียนให้สอดคล้องกับสภาพนอกห้องเรียน

5.3.8 ความรู้พื้นฐานของนักเรียนในการเรียนการสอนครูควรสอนเป็นลำดับขั้น จากง่ายไปหายาก จากใกล้ตัวไปหาไกลตัว และในการเรียนรู้ควรเน้นให้มี

การต่อเนื่องล่าเสมอให้เป็นขั้นตอน

5.3.9 การถ่ายโอนการเรียนรู้ในเชิงลบ ครูควรพิจารณาและระมัดระวังในเรื่องการเรียนรู้เชิงลบ เพราะไม่เกิดผลดีต่อการเรียนรู้ ครูจึงควรหลีกเลี่ยงและจัดลำดับขั้นตอนเพื่อให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ในเชิงบวก จึงจะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ ครูควรเน้นให้เกิดการถ่ายโอนในทางบวกเพราะจะเป็นประโยชน์กับการเรียนรู้ใหม่ของผู้เรียน

ด้วยแนวคิดดังกล่าว จึงเกิดแบบแผน CIPPA ขึ้นซึ่งผู้สอนสามารถนำแนวคิดทั้ง 5 ดังกล่าวไปใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญให้มีคุณภาพได้

1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง โดยการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ จำนวนมาก อาทิ กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และกระบวนการแสวงหาความรู้ เป็นต้น

2. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ซีปปา (CIPPA) เป็นหลักการซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลัก CIPPA นี้สามารถใช้วิธีการและกระบวนการที่หลากหลาย ซึ่งอาจจัดเป็นแบบแผนได้หลายรูปแบบ รูปแบบหนึ่งที่น่าเสนอไว้และได้มีการนำไปทดลองใช้แล้วได้ผลดี ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 7 ขั้นตอน ดังนี้ (ทิสนา แจมมณี, 2552 : 282 - 283)

ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องที่จะเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตนซึ่งผู้สอนอาจใช้วิธีการต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย

ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นนี้เป็นการแสวงหาความรู้ใหม่ของผู้เรียนจากแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งครูอาจจัดเตรียมมาให้ผู้เรียนหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนไปแสวงหาก็กได้

ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจของข้อมูลหรือความรู้ใหม่และเชื่อมโยง
 ความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับข้อมูล
 หรือประสบการณ์ใหม่โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น ใช้กระบวนการคิด
 และกระบวนการกลุ่มในการอภิปรายและสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลนั้น ๆ ซึ่งจำเป็นต้อง
 อาศัยการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม

ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจของกลุ่มเรียนรู้อันนี้ ขั้นนี้เป็นขั้นที่
 ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตน รวมทั้งขยายความรู้
 ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ของตนแก่ผู้อื่นและได้รับ
 ประโยชน์จากความรู้ความเข้าใจของคนอื่นไปพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 5 การสรุป และจัดระเบียบความรู้ ขั้นนี้เป็นขั้นสรุปความรู้ที่ได้รับ
 ทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่และจัดสิ่งเรียนให้เป็นระบบระเบียบเพื่อช่วยให้ผู้เรียน
 จดจำสิ่งที่เรียนรู้อย่างง่าย

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติและการแสดงผลงาน หากข้อความรู้ที่ได้เรียนมาไม่ม
 การปฏิบัติ ขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตน
 ให้ผู้อื่นรับรู้เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ต่อยอดหรือตรวจสอบความเข้าใจของตนและช่วยส่งเสริม
 ให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์แต่หากต้องมีการปฏิบัติตามข้อความรู้ที่ได้ ขั้นนี้จะเป็นขั้น
 ปฏิบัติและมีการแสดงผลงานที่ได้ปฏิบัติด้วย

ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้ ขั้นนี้เป็นขั้นของการส่งเสริมให้ผู้เรียน
 ได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อเพิ่ม
 ความชำนาญความเข้าใจความสามารถในการแก้ปัญหาและความจำในเรื่องนั้น ๆ

4. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ผู้เรียนรู้สามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองในเรื่องที่เรียน จะเกิดความรู้
 ความเข้าใจและนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ได้ และสามารถสร้างผลงานที่เป็นความรู้
 ที่สร้างสรรค์ของตนเอง รวมทั้งได้พัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ อีกจำนวนมาก จากแนวคิด
 ข้างต้น สรุปเป็นหลักซีปป้า (CIPPA) ได้ดังนี้

C มาจากคำว่า Constructing of Knowledge

หลักการสร้างความรู้ หมายถึง ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ตามแนวคิดการสรรรค์
 สร้างความรู้ ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นประสบการณ์เฉพาะตนในการสร้างความหมายของสิ่งที่
 เรียนรู้ด้วยตนเอง กล่าวคือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาส

สร้างความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง ซึ่งการที่ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการสร้างความรู้ด้วยตนเอง นี้เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

I มาจากคำว่า Interaction

หลักปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การให้ผู้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวซึ่งตามแนวคิดการสรรค์สร้างความรู้และแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมที่บุคคลจะต้องอาศัยและพึ่งพาซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกัน กล่าวคือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลและแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

P มาจากคำว่า Process Learning

หลักการเรียนรู้กระบวนการ หมายถึง หลักการเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ เพราะทักษะกระบวนการเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสาระ (Content) ของการเรียนรู้กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการทำงาน กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม ฯลฯ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญาอีกทางหนึ่ง

P มาจากคำว่า Physical Participation

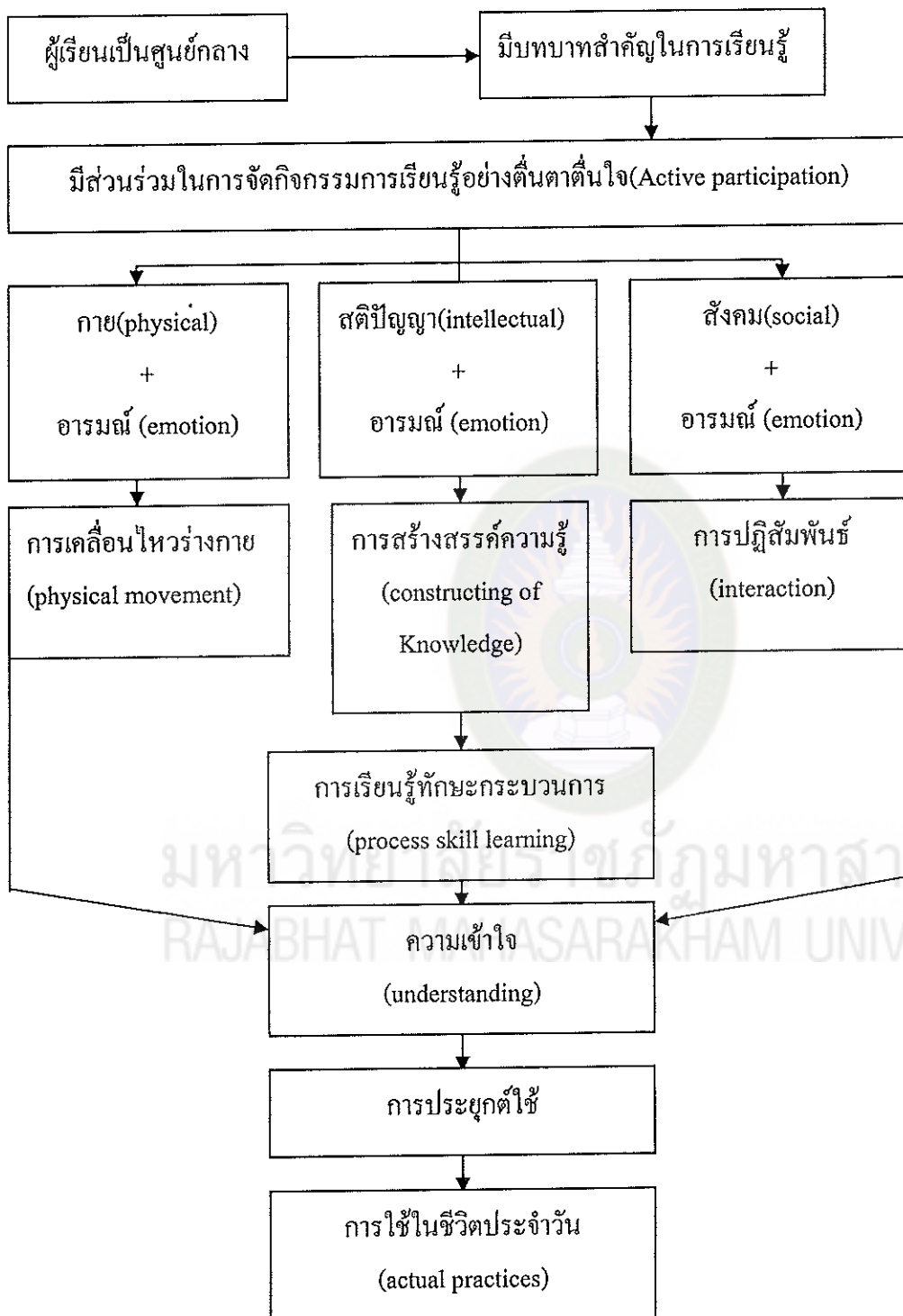
หลักการมีส่วนร่วมทางร่างกาย หมายถึง การให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการเคลื่อนไหวร่างกายโดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับวัยและเวลา ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางกาย กล่าวคือการเรียนรู้ต้องอาศัยการรับรู้ การเคลื่อนไหวทางกายจะช่วยให้ประสาทรับรู้ตื่นตัวและรับรู้ได้ดี ดังนั้นในการสอนจึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการรับรู้และการเรียนรู้

A มาจากคำว่า Application

หลักการประยุกต์ใช้ความรู้ หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ กล่าวคือการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงหรือการปฏิบัติจริงจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ การเรียนทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อย ๆ เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้และ

เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งขึ้น กิจกรรมการเรียนที่มีแต่เพียงการสอนเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนเข้าใจ โดยขาดกิจกรรมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จะทำให้ผู้เรียนขาดความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

สรุปได้ว่า รูปแบบการสอนที่เป็นสากลและรูปแบบการสอนที่เป็นของไทย ในการที่จะเลือกรูปแบบการสอน ถ้าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โน้ตสนัหรือเนื้อหา สาระต่าง ๆ ได้อย่างมีความหมายเกิดความเข้าใจได้ดีและสามารถจดจำสิ่งที่เรียนได้นาน ควรศึกษารูปแบบการสอนของจอยส์และวีล กานเยและออซูเบล ถ้าต้องการที่จะปลูกฝัง ค่านิยมช่วยในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาที่ต้องศึกษารูปแบบของบลูม และจอยส์และวีล และถ้าต้องการที่จะพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะพิสัยจะต้องศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะปฏิบัติ ของซิมพ์สัน แฮร์โร ส่วนรูปแบบการสอนของไทย ถ้าต้องการพัฒนาความสามารถใน การเผชิญปัญหา สามารถคิดและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมก็ต้องเลือกรูปแบบการสอนแบบ เผชญสถานการณ์ ถ้าต้องการพัฒนาทักษะการคิดการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ต้องเลือกรูปแบบการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ และถ้าต้องการให้ผู้เรียน มีความสามารถในการคิดเป็นแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้มีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นมากขึ้น เข้าใจระบบความสัมพันธ์ในสังคมและพัฒนาทักษะ ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ก็ต้องเลือกรูปแบบการสอนกระบวนการคิดเป็นเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมไทย รูปแบบ การสอนแบบชิปปานั้นเป็นรูปแบบที่ต้องการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียน สามารถอธิบาย ชี้แจง ตอบคำถามได้ดี นอกจากนั้นยังได้พัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นกลุ่ม การสื่อสาร รวมทั้งเกิดการใฝ่รู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้ รูปแบบการสอนแบบชิปปามาพัฒนาการเรียนการสอนในครั้งนี้ ดังภาพประกอบที่ 1

แผนภาพที่ 1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบชิปปา
ที่มา : ทิศนา แชมมณี. 2543 : 13

3. ความพึงพอใจในการเรียนรู้

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญเกี่ยวกับความพึงพอใจมากล่าวไว้ ดังนี้

3.1 ความหมายของความพึงพอใจ

แอบเปิลไวท์ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2548 : 84 ; อ้างอิงมาจาก Applewhite. 1965 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความหมายกว้างรวมถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วยการมีความสุข ที่ทำงานร่วมกับคนอื่นที่เข้ากันได้มีทัศนคติที่ดีต่องานด้วย

มอส (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2541 : 110 ; อ้างอิงมาจาก Morse. 1955 : 22) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในเชิงจิตวิทยาไว้ว่า ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึงทุกอย่างที่สามารถลดความเครียดของผู้ทำงานได้น้อยลง หากมีความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน และความเครียดนั้นมีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีสนองความต้องการ เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองความเครียดก็จะลดลงหรืออาจหมดไปทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานได้

กู๊ด (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2 548 : 84 ; อ้างอิงมาจาก Good. 1973 : 27) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง คุณภาพหรือระดับความพึงพอใจซึ่งเป็นผลจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติของบุคคลต่อกิจกรรม

ประสาธ อิศรปริดา (2547 : 310) กล่าวว่า ความต้องการ หมายถึงสภาวะที่เกิดขึ้นจากความไม่สมดุลทั้งร่างกายและจิตใจ ความต้องการของคนเรามักไม่ได้รับสนองตอบอย่างสมบูรณ์ เมื่อได้รับสนองตอบระดับหนึ่งก็จะเกิดความต้องการมากขึ้นไปอีก ระดับหนึ่ง แนวคิดนี้จะเห็นได้ชัดในทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์ (Maslow) คือมนุษย์มีความต้องการจากระดับพื้นฐานไปสู่ระดับสูงขึ้น ดังนี้

1. ความต้องการทางสรีระ ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ การพักผ่อน เพศ การหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด ฯลฯ
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ได้แก่ ความต้องการความอบอุ่นมั่นคง ต้องการความคุ้มครองและหนีจากอันตราย ฯลฯ ความต้องการประเภทนี้มีมาตั้งแต่เป็นทารก เราจะสังเกตเห็นว่าเด็กพยายามจะหลบหนีจากสถานการณ์ที่อันตรายจะหลีกเลี่ยงหนีจากสถานการณ์ที่แปลกใหม่หรือคนแปลกหน้า

3. ความต้องการความรักและการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ได้แก่ ความต้องการเพื่อนหรือมิตร ต้องการผู้ร่วมงาน ต้องการคู่หรือครอบครัว
4. ความต้องการยกย่องสรรเสริญ ได้แก่ ความต้องการให้ผู้อื่นเคารพนับถือ ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับว่าตนเองมีค่า หรือได้รับการยกย่องสรรเสริญ ต้องการเชื่อมั่นในความสามารถของตน
5. ความต้องการรู้และเข้าใจ ได้แก่ ความต้องการจะสัมฤทธิ์ผลทางปัญญา หมายถึง ความปรารถนาที่จะรู้ (หรืออยากรู้) และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยความสนใจอย่างแท้จริง มาสโลว์ มีความเห็นว่าความต้องการแต่ขั้นนี้เป็นต้นไปจะไม่เกิดกับมนุษย์ทุกคน
6. ความต้องการสร้างความประจักษ์ตน และการพัฒนาตามศักยภาพแห่งตน เป็นความเข้าใจตนเอง และรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ ต้องการจะเกิดหรือกระทำให้สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของตนเองอย่างสร้างสรรค์ และต้องการพัฒนาสูงสุดตามศักยภาพของตน
- อารี พันธุ์ณี (2546 : 49) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกที่ดีที่มีต่อการปฏิบัติงานคือ รู้สึกชอบ รัก พอใจ หรือ ความพึงพอใจที่ดีต่องาน ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งด้านวัตถุ และด้านจิตใจเป็นความรู้สึกที่มีความสุขเมื่อได้รับความสำเร็จตามต้องการ หรือแรงจูงใจ
- วงศ์เดือน มีทรัพย์ (2547 : 35) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรม ในเชิงบวก ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วม ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2541 : 115) กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นปัจจัยสำคัญ ประการหนึ่งที่ช่วยให้งานประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นงานเกี่ยวกับการให้บริการ ดังนั้นผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานต้องดำเนินการให้ผู้มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจด้วย
- สรรพสิริ เอี่ยมสะอาด (2547 : 53) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความชอบหรือความไม่ชอบที่มีต่อสิ่งเร้าในด้านต่าง ๆ ของบุคคลนั้น ๆ ความรู้สึกพอใจเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับสิ่งที่ตนต้องการหรือเป็นไปตามเป้าหมายที่ตนต้องการ
- จากความหมายของความพึงพอใจดังกล่าวสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่แต่ละบุคคลแสดงออกมาในเชิงบวกต่อการทำงานที่สามารถตอบสนอง ความต้องการของบุคคลนั้น ๆ ได้ทั้งด้านวัตถุและทางด้านจิตใจเป็นผลของการทำงานที่ออกมา

เป็นที่น่าพอใจต่อผู้ปฏิบัติงาน

3.2 องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ หรือเจตคติเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงได้ดี ซึ่งอาจเป็นวัตถุหรือสภาวะการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นเครื่องนำจิตใจให้งานนั้นประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ประสาท อิศรปริดา (2547 : 177 - 178) กล่าวว่าเจตคติมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา ข้อเท็จจริง หรือสิ่งกี่ยวกับสิ่งนั้น
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ (Affective Component) ความรู้สึกพอใจ ไม่พอใจ ชอบ ไม่ชอบ
3. องค์ประกอบด้านแนวโน้มการกระทำ (Action Tendency Component) วงศ์เดือน มีทรัพย์ (2547 : 57) ได้กล่าวถึง สิ่งจูงใจที่ใช้เป็นเครื่องกระตุ้นเพื่อให้เกิดพฤติกรรมให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ดังนี้
  1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ (Material Inducement) ได้แก่ เงินทอง สิ่งของ หรือสภาวะทางกายที่มีให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและสิ่งจูงใจที่ไม่ใช่วัตถุ (Personal Nonmaterial Opportunities)
  2. สภาพทางกายที่พึงปรารถนา (Desirable Physical Condition) หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสุขในการทำงาน เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในสำนักงาน ความพร้อมของเครื่องมือ
  3. ผลประโยชน์ทางอุดมคติ (Ideal Benefactions) หมายถึง การสนองความต้องการในด้านความภูมิใจที่ได้แสดงฝีมือ การแสดงความภักดีต่อองค์กรของตน
  4. ความดึงดูดทางสังคม (Associations Attractive) หมายถึง การมีความสัมพันธ์ของบุคคลในหน่วยงาน การอยู่ร่วมกัน ความมั่นคงของสังคม จะเป็นหลักประกันในการทำงาน
  5. การปรับทัศนคติและสภาพของงานให้เหมาะกับบุคคล (Opportunity of Enlarged Participation) คือเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานจะทำให้เขาเป็นผู้มีความสำคัญในหน่วยงานจะทำให้บุคคลมีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น

3.3 ประโยชน์ของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจมีประโยชน์ต่อคนเรา ดังนี้ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526 : 5 - 6)

3.1.1. ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวโดยการจัดรูปสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเขา

3.1.2 ช่วยให้มีการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self - Esteem) โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี หรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเขา

3.1.3 ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ซับซ้อน หรือการมีปฏิกิริยาตอบโต้หรือการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกไปนั้น ส่วนมากจะทำในสิ่งที่น่าสนใจมาให้ความพอใจหรือเป็นเป้าหมายรางวัลจากสิ่งแวดล้อม

3.1.4 ช่วยให้ผู้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่าความพึงพอใจนั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น นอกจากนั้น กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530 : 212) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมของบุคคลที่จะโน้มเอียงไปตามความพึงพอใจ ส่วนในแง่ของการเรียนการสอนความพึงพอใจมีผลต่อการเรียน ดังนี้

- 1) ความพึงพอใจมีผลต่อวิชาที่เรียนและครู
- 2) ความพึงพอใจมีผลต่อการใส่ใจในการเรียนและความเข้าใจในบทเรียน
- 3) ความพึงพอใจมีผลต่อการรับรู้
- 4) ความพึงพอใจมีผลต่อการตั้งความมุ่งหมาย

3.4 การพัฒนาความพึงพอใจในการเรียนการสอน

ความพึงพอใจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ ตลอดจนอารมณ์ของบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกระทำหากบุคคลมีความพึงพอใจที่ดี ย่อมมีพฤติกรรมที่ดีตามแต่ ถ้าความพึงพอใจไม่ดีย่อมแสดงพฤติกรรมไม่ดีตามมาด้วย ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาความพึงพอใจในการเรียน การสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจที่ดีในการเรียนการสอน

บลูมและอเทอร์ (Bloom, & Others. 1971 ; 228 - 230) กล่าวถึง ความพึงพอใจของบุคคลว่าควรมีรูปแบบของการพัฒนาตามลำดับขั้น ดังนี้

1. มีการรับรู้สิ่งเร้า ตลอดจนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งเร้า นั้น ๆ
2. มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าไปในทิศทางที่บุคคลนั้นยอมรับและจัดเรียงลำดับของพฤติกรรม หรือจัดประเภทของลักษณะการตอบสนองนั้น ๆ ตามลักษณะความพอใจ
3. จัดสร้างคุณค่าหรือค่านิยมจากการตอบสนอง โดยมีเงื่อนไขหรือข้อตกลงของสภาวะของสิ่งเร้าเป็นตัวกำหนดลำดับขั้นของแบบแผนในการสร้างคุณภาพ

4. จัดระเบียบค่านิยมนั้นให้อยู่ในระบบของมโนภาพ

5. จัดนำค่านิยมเหล่านั้นมาสร้างเป็นนิสัย

การเรียนรู้อื่นๆ ความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะถ้าผู้เรียนเกิดความพึงพอใจที่ดีกับวิชาที่เรียนแล้ว ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน มีความตั้งใจในการเรียนอันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2539 : 225 - 227) ได้กล่าวถึง การเรียนการสอนของนักเรียนในโรงเรียน บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความพึงพอใจของนักเรียน คือ ครู ตลอดจนเพื่อนนักเรียนและสิ่งแวดล้อมอื่นในโรงเรียน ครูจำเป็นต้องสร้างความพึงพอใจในทางบวกให้นักเรียนมีความพึงพอใจที่ดีต่อการเรียน เห็นความสำคัญของบทเรียนเห็นประโยชน์ที่จะได้โดยอาศัยทฤษฎีการเกิดการเปลี่ยนแปลง ความพึงพอใจมาใช้ในการเรียนการสอนได้ ดังนี้

1. การให้การเสริมแรงแก่นักเรียน เมื่อนักเรียนได้มีความพึงพอใจที่ดีต่อการเรียนแล้ว ครูต้องให้ความสนใจ ให้กำลังใจ ให้คำชมจะทำให้เด็กมีความพึงพอใจที่ดีต่อการเรียนเริ่มมากขึ้นและเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติความประพฤติในโรงเรียนด้วย

2. การให้การเลียนแบบความพึงพอใจที่ดีโดยดูจากบุคคลสำคัญที่นักเรียนรักและชื่นชมเป็นตัวอย่างเพื่อจะได้รับเอาความพึงพอใจนั้นมาเป็นของตน

3. การพิจารณาถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความพึงพอใจ เช่น การได้ข่าวสาร การสื่อความหมาย ครูจะต้องระมัดระวังและควบคุมองค์ประกอบเหล่านั้นให้ดี จึงจะบังเกิดผลในการสร้างหรือปรับเปลี่ยนความพึงพอใจของนักเรียน

4. ครูอาจจะต้องให้ข่าวสารและสร้างสถานการณ์ที่จะทำให้เกิดความสอดคล้องและขัดแย้งเมื่อต้องการจะเสริมความพึงพอใจให้เข้มข้นหรือเปลี่ยนแปลงความพึงพอใจที่ไม่ต้องการจนกว่านักเรียนจะได้มีความรู้ความเข้าใจและมีความรู้สึกร่วมกัน มีความพึงพอใจที่ถูกต้องตามความต้องการของครู

5. การเปลี่ยนความพึงพอใจของกลุ่มจะง่ายกว่าการเปลี่ยนแปลงทีละคน เพราะบุคคลชอบการเลียนแบบเอาอย่างและต้องการการเข้ากลุ่ม ด้วยสาเหตุนี้สิ่งแวดล้อมที่ดีก็จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความพึงพอใจ

6. หลักการและวิธีการในการเปลี่ยนต้องพิจารณาให้เหมาะสม เพราะอาจใช้ได้กับสถานการณ์หนึ่งแต่อาจใช้ไม่ได้กับอีกสถานการณ์หนึ่งก็ได้

7. หาวิธีการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเปลี่ยนความพึงพอใจโดยให้เขามีส่วนร่วม

ในการตัดสินใจเปลี่ยนความพึงพอใจ หรือเต็มใจที่จะเปลี่ยนความพึงพอใจด้วยตัวของเขาเอง

8. ความพึงพอใจที่ดีต่อตนเอง โดยการที่มีความรู้ความเข้าใจในความสามารถของตนมีความพึงพอใจในรูปลักษณะของตนเองและการรู้ การแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นเรื่องที่จำเป็นที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน เพราะคนเรามักแสดงพฤติกรรมในทางที่สอดคล้องกับความพึงพอใจต่อตนเอง เช่น ถ้านักเรียนมีความพึงพอใจที่ดีว่าตนเองเป็นคนมีความรู้ ความสามารถ ก็จะมีความมั่นใจเอาใจใส่ที่จะเรียนให้สำเร็จ แต่ถ้าขาดความพึงพอใจที่ดีต่อตนเองแล้วก็จะขาดความมั่นใจทำให้ประสิทธิภาพการเรียนลดลง

3.5 การวัดความพึงพอใจ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2539 : 214 - 215) กล่าวว่า ในการวัดความพึงพอใจนั้นควรมีข้อตกลง ดังนี้

1. การศึกษาความพึงพอใจเป็นการศึกษาความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีลักษณะคงเส้นคงวาหรืออย่างน้อยเป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่จะไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง

2. ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง การวัดความพึงพอใจจึงเป็นการวัดทางอ้อมจากแนวโน้มที่บุคคลแสดงออก หรือพฤติกรรมที่มีแบบแผนคงที่

3. การศึกษาความพึงพอใจของบุคคลมิใช่เป็นแต่การศึกษาทิศทางความพึงพอใจของบุคคลเท่านั้น แต่ต้องศึกษาความมากน้อยหรือความเข้มแข็งของความพึงพอใจนั้นด้วย

3.6 เครื่องมือวัดความพึงพอใจ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2539 : 215 - 220) กล่าวว่า กระบวนการสร้างเครื่องมือวัดความพึงพอใจมี ดังนี้

1. การสร้างแบบวัดความพึงพอใจตามวิธีของเซอร์สโตน ซึ่งมีหลักว่าข้อความที่ใช้เป็นเครื่องมือวัดแต่ละข้อความจะแทนความมากน้อยของความพึงพอใจในเรื่องนั้น ๆ และช่วงระหว่างข้อความมีระยะห่างกันตามแบบวัด โดยทฤษฎีนี้ ถ้าคน ๆ หนึ่งยอมรับเห็นด้วยกับข้อความบางข้อแล้วสามารถบอกได้ว่าความพึงพอใจของเขาอยู่ ณ ที่ใดในแบบวัดความพึงพอใจนั้น

2. การสร้างแบบวัดความพึงพอใจตามวิธีการของลิเคอร์ท มีหลักการสร้างว่า การจัดให้ข้อความที่แสดงความพึงพอใจต่อที่หมายในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง แล้วให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นคำตอบของแต่ละข้อความจะมีให้เลือก 5 ช่วงตั้งแต่ เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง

3. การสร้างแบบวัดความพึงพอใจตามวิธีการออสกู๊ด เขามีแนวความคิดว่า ความคิดรวบยอดต่าง ๆ มีความหมาย ความหมายของความคิดรวบยอดประกอบด้วยลักษณะสำคัญที่จะบรรยายความคิดรวบยอดนั้น ๆ หลายลักษณะด้วยกัน ความคิดรวบยอดมีหลายมิติ เขาจึงสร้างแบบวัดขึ้น โดยใช้ความหมายทางภาษาที่เป็นคุณศัพท์ต่าง ๆ อธิบายความหมายของสิ่งเร้าที่มีส่วนสัมพันธ์กับบุคคล

3.7 ความพึงพอใจในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

จากการศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้มีคุณภาพตามที่คาดหวังไว้ซึ่งจะมีทั้งทักษะ กระบวนการและความพึงพอใจรวมอยู่ด้วย จึงได้แยกวัดความพึงพอใจออกมาให้เห็นได้ชัดเจน (กรมวิชาการ. 2544 : 20 - 28) ดังนี้

1. แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ได้อ่าน ได้ฟัง ได้ดู
2. รู้จักลักษณะคำประพันธ์และอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วร้อยกรองได้ถูกต้อง

ตามอักษรวิธี

3. อ่านออกเสียงและอ่านในใจบทร้อยแก้วร้อยกรองได้รวดเร็ว ถูกต้อง

ตามลักษณะคำประพันธ์

4. เลือกอ่านหนังสือนิทานและหนังสือที่มีประโยชน์ทั้งความรู้และ

ความบันเทิง

5. ท่องจำบทร้อยกรองที่ชอบได้
6. มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน
7. เขียนเรื่องราวแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกได้
8. เขียนแสดงความต้องการง่าย ๆ ได้
9. มีมารยาทในการเขียนและรักการเขียน
10. ใช้ทักษะการเขียน เขียนประสบการณ์และเรื่องราวในชีวิตประจำวัน
11. ใช้ถ้อยคำน้ำเสียงและกิริยาท่าทางในการพูด

12. แสดงความคิดเห็น การเล่าเรื่องถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกและประสบการณ์
13. ใช้ถ้อยคำเหมาะสมกับเรื่องอย่างสร้างสรรค์
14. มีมารยาทในการฟัง การดูและการพูด
15. ใช้ภาษาในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นด้วยถ้อยคำสุภาพ
16. อ่านออกเสียงคำและเข้าใจความหมายของคำภาษาไทยกลางและภาษาไทยได้ชัดเจน
17. นำคำคล้องจองมาแต่งเป็นบทหรือกรอนที่มีความหมายได้
18. นำปริศนาคำทายและบทรื่องเล่นในห้องถิ่นมาเล่นและเขียนได้มากขึ้น
19. เขียนปริศนาคำทายเป็นรายบุคคลและกลุ่มได้มากขึ้น
20. ใช้ทักษะภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียน การแสวงหาความรู้และการทำงานร่วมกับผู้อื่น
21. ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์
22. ใช้ภาษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการพัฒนาการอ่านและการเขียน
23. เห็นคุณค่าของตัวเลขไทย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจทางการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ความพึงพอใจมีความสำคัญมากต่อการเรียนการสอน ถ้านักเรียนมีความความพึงพอใจต่อวิชาใดวิชานั้น ก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นและในทางตรงกันข้ามถ้านักเรียนไม่มีความความพึงพอใจต่อวิชาใดวิชานั้นก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ดีขึ้นไปด้วย ฉะนั้น สิ่งสำคัญสำหรับผู้สอนคือ ต้องสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียน ทำบทเรียนให้น่าสนใจ และหาวิธีที่จะโน้มน้าวจิตใจผู้เรียนให้อยากเรียน เพื่อที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดหมายที่วางไว้

4. บริบทโรงเรียนนาโกวิทยา

4.1 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน (โรงเรียนนาโกวิทยา, 2553 : 8 - 14)

โรงเรียนนาโกวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2477 โดยมีหลวงบรรพรัฐกิจ นายอำเภอสมัยนั้นเป็นผู้ก่อตั้ง เดิมเป็นโรงเรียนสาขาดำบลไผ่ 3

(โรงเรียนขมิ้น - ราษฎร์สงเคราะห์) และมีนายหมื่น อุ่นบุญ เป็นครูใหญ่คนแรก ปัจจุบันโรงเรียนตั้งอยู่ที่ บ้านนาอินทร์แปลง ตำบลขมิ้น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีเขตบริการ 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านนาโก หมู่ที่ 4 บ้านนาอินทร์แปลง หมู่ที่ 5 และบ้านไผ่คำบอน หมู่ที่ 11 เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 มีนักเรียนทั้งสิ้น 186 คน ข้าราชการครู 11 คน โดยมี นายกฤตศักดิ์ แสนเมืองชิน ตำแหน่งผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษเป็นผู้บริหาร

4.2 ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ดังนี้

- 4.2.1 จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน 186 คน
 4.2.2 นักเรียนมีภาวะทุพโภชนาการ 12 คน
 4.2.3 จำนวนนักเรียนต่อห้อง (เฉลี่ย) 21 คน
 4.2.4 อัตราส่วนครู : นักเรียน = 1 : 16

ตารางที่ 6 สถิติจำนวนนักเรียนปีการศึกษา 2553

ชั้น	จำนวนห้อง	จำนวนนักเรียน		
		ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล 1	1	9	9	18
อนุบาล 2	1	4	6	10
รวมระดับอนุบาล	2	13	15	28
ประถมศึกษาปีที่ 1	1	5	2	7
ประถมศึกษาปีที่ 2	1	8	10	18
ประถมศึกษาปีที่ 3	1	13	11	24
ประถมศึกษาปีที่ 4	2	17	15	32
ประถมศึกษาปีที่ 5	1	13	18	31
ประถมศึกษาปีที่ 6	2	24	21	45
รวมระดับประถมศึกษา	8	80	77	157
รวมทั้งสิ้น	10	93	92	185

4.3 ข้อมูลครูและบุคลากร ปีการศึกษา 2553

ตารางที่ 7 บัญชีแสดงอัตรากำลังครูและบุคลากร

ลำดับ ที่	เลข ประจำ ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	วิทยฐานะ	คุณวุฒิ
1	544	นายกฤตศักดิ์ แสนเมืองชิน	ผอ.ร.ร.	ชำนาญการพิเศษ	กศ.ม.
2	7410	นายประยุทธ คุณาเอก	ครู	ชำนาญการพิเศษ	กศ.ม.
3	588	นายชาลยุทธ ทรายปรีป	ครู	ชำนาญการ	ค.บ.
4	553	นางวิลาวัลย์ คุณาเอก	ครู	ชำนาญการพิเศษ	ค.บ.
5	545	นางศุภลักษณ์ วิทักษบุตร	ครู	ชำนาญการ	ค.บ.
6	551	นายชาญชัย พันธุ์ประดับ	ครู	ชำนาญการ	ศศ.บ.
7	550	นางทศพร ดวงหัตถ์ดี	ครู	ชำนาญการพิเศษ	กศ.ม.
8	756	นายทวีชัย ราวะรินทร์	ครู	ชำนาญการ	ค.บ.
9	549	นายจรัญ ใจวงศ์ผาบ	ครู	ชำนาญการ	ศษ.บ.
10	546	นายทวี อุดมรัตน์	ครู	ชำนาญการ	กศ.ม.
11	552	นายสมร จุฬากการ	ครู	-	ค.บ.

4.4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนนาโกวิทยายปีการศึกษา 2553

ตารางที่ 8 ตารางแสดงคณะกรรมการสถานศึกษา

ลำดับ ที่	ชื่อ สกุล	ตัวแทน	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1	นายทองสุข อัมรักษา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ประธานกรรมการ	
2	นายคำเผือ พันธุ์สถิตย์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	รองประธานฯ	
3	นางมณี ตาเมือง	ผู้ปกครอง	กรรมการ	
4	นายบัวลี ตาเมือง	องค์กรเอกชน	กรรมการ	
5	นายทองกลาง พันธุ์รักษ์	องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	กรรมการ	

ลำดับ ที่	ชื่อ สกุล	ตัวแทน	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
6	นางสายฝน พุฒเจือ	ศิษย์เก่า	กรรมการ	
7	พระภิกษุสว่าง จารุขโม	องค์กรศาสนา	กรรมการ	
8	นายจรัญ ใจวงศ์ผาบ	ครู	กรรมการ	
9	นายกฤตศักดิ์ แสนเมืองจีน	ผู้บริหาร โรงเรียน	กรรมการและ เลขานุการ	

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

สุชาดา ชันเชื้อ (2550 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยทำการเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนรูปแบบซิปปา (CIPPA) กับการสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนรูปแบบซิปปา (CIPPA) กับการสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เจตคติต่อการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนรูปแบบซิปปา (CIPPA) กับการสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทักษะการเขียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนรูปแบบซิปปา (CIPPA) กับการสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัญญาภรณ์ อินจรัญ (2549 : 77) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบซิปปา (CIPPA MODEL) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยรูปแบบซิปปา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยรูปแบบซิปปาสูงกว่าเกณฑ์คะแนนที่กำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนชุดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบซิปปา

มีพฤติกรรมตามกระบวนการเรียนรู้ทางภาษา ครบทั้ง 5 ด้าน มากกว่าร้อยละ 80 เจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบชิปโปอยู่ในระดับดี

สุภาพ เวหา (2548 : 89) ได้ทำการวิจัย เรื่องผลการจัดการเรียนรู้เรื่องคำควบกล้ำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบชิปโป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปโปมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปโปกับการสอนปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปโปกับการสอนปกติ มีเจตคติต่อการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิรพันธ์ บุญเรือน (2544 : 121) ได้ทำการวิจัย เรื่องผลของการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปโปที่เน้นทักษะกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปโปที่เน้นทักษะกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปโปที่เน้นทักษะกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบชิปโป สรุปได้ว่าการเรียนการสอนแบบชิปโปเป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่ดีต่อการเรียน ยังสามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้หลายวิชา นอกจากนั้นยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม ได้แสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม ระหว่างกลุ่ม ได้ทดลองค้นคว้าได้ปฏิบัติจริงและนำผลที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ารูปแบบ

การเรียนการสอนแบบชิปปานั้น มีความเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อเป็นการปูพื้นฐานในการเรียนระดับสูงต่อไป

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

รูปแบบการสอนแบบชิปปาเป็นรูปแบบการสอนของไทยซึ่ง ทิศนา ขัมมณี เป็นผู้พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิด 5 แนวคิด นำมาเป็นหลักชิปปา ดังนั้นงานวิจัยจากต่างประเทศ จึงไม่ปรากฏจะมีเพียงแต่งานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวคิดเท่านั้น เช่นแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความรู้ แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือและแนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโยงการเรียนรู้ ดังนี้

ซีเกลอร์ (Ziegler, 2000 : 65) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวคิดการสร้างสรรค้ความรู้กับการสอนการเรียนรู้ การกำกับดูแลของครูในโรงเรียนรัฐบาล และอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกรด 8 ผลการวิจัยพบว่า การเรียนตามแนวคิดการสร้างสรรค้การเรียนรู้มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งผลในทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา

แมรี่ (Marie, 1996 : 84) ได้ศึกษาผลของความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนรู้แบบค้นพบและเมตาคอกนิทีฟที่มีผลต่อการเรียนรู้ และการปรับเปลี่ยนถ่ายโยงผลของการศึกษา พบว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความอดทนและความชำนาญมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการถ่ายโยงการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบค้นพบการเรียนการสอนเมตาคอกนิทีฟมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางภาษาและการปรับเปลี่ยนการถ่ายโยง

กรีค (Grege, 1992 : 72) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของวิธีการเรียนแบบร่วมมือต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสะกดคำของนักเรียนระดับประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้การเรียนแบบร่วมมือที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีระดับความสามารถในการสะกดคำต่างกัน (สูง กลาง ต่ำ) ใช้เวลาในการทดลอง 7 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นกลุ่มในการสะกดคำมีประสิทธิภาพช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการสะกดคำให้สูงขึ้นในนักเรียนทุกระดับความสามารถ

จากการศึกษาค้นคว้ารายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปาช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้เรียนสนุกในการเรียน ผู้เรียนสามารถทำงานกันเป็นทีมและสามารถค้นพบความรู้ในตนเอง สามารถพัฒนาการเรียนสอนได้ดีกว่าแบบเดิม ผู้วิจัยเห็นว่ารูปแบบ

การสอนมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงได้นำรูปแบบการสอนแบบซิปปามาเปรียบเทียบกับการเรียนการสอนปกติเรื่องอักษรนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อจะรู้ว่ามียุทธวิธีทางเรียนสูงกว่าการเรียนการสอนปกติหรือไม่

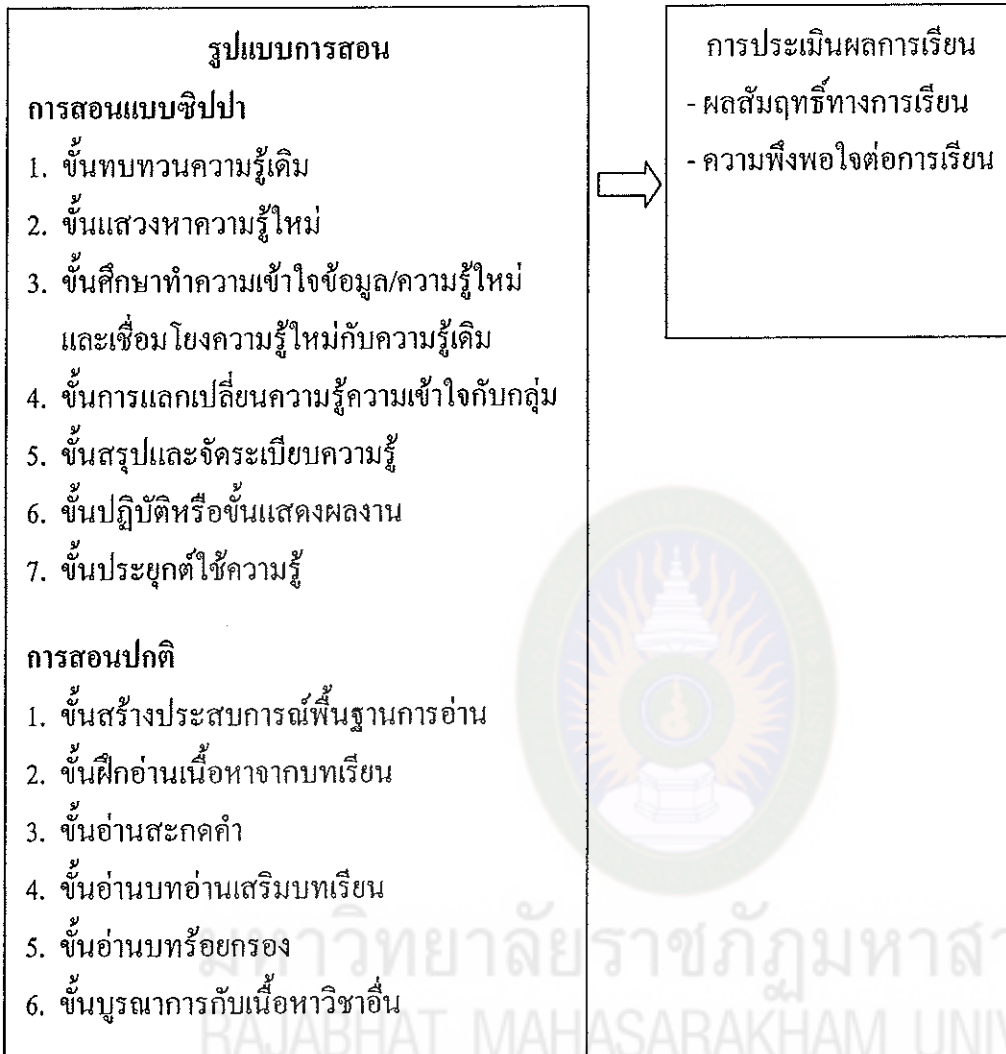
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยเห็นว่ารูปแบบการสอนแบบซิปปาที่ ทิศนา แคมมณี ได้คิดขึ้นมาโดยอาศัยแนวคิด 5 แนวคิด คือ 1. แนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้ 2. แนวคิดเรื่องกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ 3. แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ 4. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ และ 5. แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโยงการเรียนรู้ ทิศนา แคมมณี (2552 : 282) ได้ใช้แนวคิดเหล่านี้ในการจัดการเรียนการสอน โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งนอกจากผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเองและฟังตนเองแล้วยังต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วย รวมทั้งต้องอาศัยทักษะกระบวนการต่าง ๆ จำนวนมากเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ นอกจากนั้นการเรียนรู้จะเป็นไปอย่างต่อเนื่องได้ดี หากผู้เรียนอยู่ในสภาพที่มีความพร้อมในการรับรู้และเรียนรู้มีประสบการณ์ที่ตื่นตัวและไม่เฉื่อยชา ซึ่งสิ่งที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้คือ การให้มีการเคลื่อนไหวทางกายอย่างเหมาะสม กิจกรรมที่ลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง และความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นจะมีความลึกซึ้งและอยู่คงทนมากขึ้น หากผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ที่ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ด้วยแนวคิดดังกล่าวจึงเกิดแบบแผน "CIPPA" ขึ้น

ได้มีผู้นำไปทดลองใช้และได้ผลดี เช่น จิรนนท์ บุญเรือน ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปาที่เน้นทักษะกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปาที่เน้นทักษะกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนปกติ ผู้วิจัยจึงเลือกมาใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มสาระภาษาไทยว่าผลการวิจัยจะเป็นอย่างไรจึงขอเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังภาพประกอบที่ 2

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อักษรนำ ระหว่างการใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปา (CIPPA Model) กับการสอนปกติกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4